

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati na avstro-ogrsko deželo na vsa leta 25 K, na pol leta 13 K, na četrt leta 6 K 50 h, na jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, na jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vsa leta 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljanje naročnine se ne osira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Naprednim volilcem v mestih in trgih!

Na podlagi soglasnega nasveta in sklepa Vaših zaupnih mož priporočamo Vam, da pri deželnozborski volitvi, določeni na **18. septembra t. l.** oddaste svoje glasove složni in jedini sledečim kandidatom narodno-napredne stranke. Ti so:

1. Za deželno stolno mesto **Ljubljana:**

Peter Grasselli

ravnatelj už. urada in hišni posestnik.

Ivan Hribar

mestni župan in ravnatelj „Banke Slavije“.

2. Za **Idrijo:**

dr. Danilo Majaron

odvetnik in predsednik odvet. zbornice v Ljubljani.

3. Za **Kranj** in **Škofjo-Loko:**

Giril Pirc

trgovec in posestnik v Kranju.

4. Za **Trzin, Radovljico** in **Kamnik:**

dr. Andrej Ferjančič

državni poslanec in deželnozborski svetnik v Ljubljani.

5. Za **Postojno, Vrhniko** in **Lož:**

Fran Arko

posestnik v Postojni.

6. Za **Novo mesto, Višnjo Goro, Črnomelj, Metliko, Kostanjevico** in **Krško:**

dr. Ivan Tavčar

državni poslanec in odvetnik v Ljubljani.

Možje volilci! Ako pomagate do izvolitve in zmage tem somišljenikom, potem bodo opravičene želje in težave meščanskega stanu v deželnem zboru dostojno in zanesljivo zastopane; zakaj vsi ti možje so slovesno obljubili, da bodo z gorečnostjo delovali za boljšo bodočnost naših mest v smislu programa narodno napredne stranke, soglasno sprejetega na shodu zaupnih mož dne 18. julija t. l. Ta program pa Vam je znan. Pošten je, kakor je poštena naša stranka.

Zategadelj se ne strašite laži in obrekovanj, s katerimi nas sleherni dan obsiplje gospodstva željna klerikalna svojat. Pregarjana je bila na svetu še vsaka poštena stvar. Pogumno torej v boj, slovenski možje, za svobodo in vsestranski napredek naroda. Vsak glas, oddan za naše kandidate, bo pomenil korak naprej na poti poštene zmage, poštene stvari.

V Ljubljani, dne 14. septembra 1901.

Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke.

Volilno gibanje.

Shod v Ljubljani.

Na volilnem shodu, ki se je vršil v ponedeljek zvečer v »Mestnem domu«, sta se volilcem predstavila kandidata narodno-napredne stranke. V naslednjem prijavljamo govora obeh kandidatov.

Govor ravnatelja Grassellija:

Častiti gospodje someščanje! Velecenjeni volilci ljubljanski!

Pred šestimi leti ste me izvolili svojim poslancem za deželni zbor na podstavi programa narodno-napredne stranke. Zvest temu programu, zvest stranki, od katere sem prejel svoj mandat, prizadeval sem si s svojimi somišljeniki v deželnem zboru kranjskem vseh šest let pospeševati načela naše stranke in delati za narodni, gospodarski in duševni napredek naše dežele.

Narodno-napredna stranka je dokazala pri vsaki priliki v deželnem zboru, da jej je v resnici pri srcu blaginja vse dežele, pravi napredek našega prebivalstva. Klerikalna stranka ima vedno na jeziku skrb za ljudstvo, dejanski pa stavlja interese kmetskega prebivalstva v nasprotje z interesi meščanskega življa. V svoji krščanski ljubezni so začeli gospodje snovati konsumna društva po vsi deželi, češ, da bodo konsumna društva kmeta rešila. V resnici pa so bila konsumna društva naperjena le proti tistim trgovcem in obrtnikom, ki ne trobijo v klerikalni rog. Narodno-napredna stranka se ne poslužuje takih sredstev, ker je pre-

pričana, da je blaginja dežele in njenega prebivalstva zavisna od skupnega, složenega delovanja vseh deželanov. Vse delovanje narodno-napredne stranke v deželnem zboru je tudi merilo na to, in zato mi dovolite, da se nekoliko ozrem na delovanje deželnega zbora v minuli volilni dobi. Poklical Vam bom v spomin nekatere razprave in predloge, posebno take, ki so v ožji zvezi z deželnim stolnim mestom. Predno se pa tega lotim, mi dovolite, da naglašam, da imata zastopnika deželnega stolnega mesta v deželnem zboru dostikrat jako težavno stališče zaradi tega, ker ne najdeta potrebne podpore, če se gre za stvari, ki se tičejo deželnega stolnega mesta Ljubljane. Sicer vidimo tudi v drugih deželnih zborih neki antagonizem proti deželnemu stolnemu mestu, ali take tesnosrčnosti v tem oziru, kakor v našem deželnem zboru, menda ni zlepa kje najti. Mnogi zastopniki naše dežele smatrajo Ljubljano, katera nosi vsaj četrti del vseh davkov v deželi in potemtakem tudi četrti del deželnih naklad, le za molzno kravo, ne privoščijo jej pa ne najmanjše krme. Častiti gospodje volilci, razsodite, ali je to umno gospodarstvo, ali je to prava politika? V vrstah narodno-napredne stranke pa sta deželna poslanca ljubljanskega mesta še našla zanesljivo zaslombo, kadar je šlo za stvari, ki so se tikale ljubljanskih interesov.

V pričetku zasedanj deželnega zbora, kateremu je sedaj letos potekla volilna doba, so bila še pogostoma na vrsti razpravljanja, katera so imela na-

men sanirati žalostne posledice nesrečnega potresa leta 1895. Tako je prišlo takoj prvo leto na vrsto 3% posojilo za hišne gospodarje, ki so bili po potresu oškodovani, dalje posojilo za ljubljansko mesto v svrhu regulacije in lansko leto se je deželni zbor drage volje z vso vnemo pridružil želji mestne občine ljubljanske glede vračanja državne ponapredščine in 3% posojila.

Imenitno delo deželnega zbora v prvem času je bil novi stavbinski red za deželno stolno mesto, ki je bil že davno potreben, ki je pa postal neizogiben vsled potresa.

Glede ostalih predlogov in razprav, katere bi želel še omeniti, mi dovolite, da jih razvrstim po nekakih vodilnih mislih in sicer najprej navajam predloge, ki se tičejo državljanskih pravic.

Semkaj spada izprememba deželnega volilnega reda kranjskega in s to izpremembo volilnega reda za volitve deželnih poslancev je bilo uvedeno načelo direktnega in tajnega glasovanja pri volitvah. Jaz mislim, da mi bode pritrjali, da je to smatrati za napredek v svobodnomiselnem zmislu.

Za občinske volitve v Ljubljani je istotako deželni zbor izrekel razširjenje volilne pravice, ker se je izrekel za to, da ima občinsko volilno pravico vsak, ki količkaj davka plačuje.

gotovo važen ravno za Ljubljano, kjer bode sedež tega vseučilišča.

Istotako velikega pomena je sklep, s katerim utegne biti zagotovljena višja trgovinska šola v Ljubljani, dalje sklep o ustanovitvi šole mehanično-tehnične smeri za delovodje in za stavbinski obrt v Ljubljani.

Končno je deželni zbor na tem polju skušal urediti pouk na kranjskih realkah v narodnem in duhu časa primernem zmislu. Izdelal in predložil je v sankcijo zakon zadevajoč realke na Kranjskem, zakon, ki pa, žal, ni še bil sankcioniran, ki pa pride zopet na dnevni red.

Šolstva se tiče tudi uredba učiteljskih plač in pokojninskih užitkov za osebe ljudskega šolstva na Kranjskem.

S tem je deželni zbor po svoji moččnosti storil za velevažni učiteljski stan, kar sedaj v deželnih razmerah dopuščajo sredstva.

Dostavljeno še bodi, da se je deželni zbor oziral na ljudsko učitelstvo tudi pri dovoljevanju potresnih nagrad.

Posebno pozornost obračal je deželni zbor tudi na trgovinske, obrtne in prometne razmere. Iz narodno-napredne stranke je bil stavljen predlog na pospeševanje industrije in trgovine na Kranjskem dalje predlog, naj se odpove carinska pogodba z Ogrsko, katera ni

imela baš srečnih posledic za našo trgovino in obrt.

Za železnice se je deželni zbor potezal pri vsaki priliki in je naglašal potrebo popolnitve železniških prog na Kranjskem in sicer se je zavzel deželni zbor v prvi vrsti za železnico Celovec-Trst, železnico, ki je v resnici za Ljubljano jako koristna, koristnejša, kakor druge železnice, katerih izvršitev je, žal, verjetnejša, kakor te, katera je videti vsaj za precej dolgo vrsto let pokopana. Istotako se je deželni zbor zavzel za železnico Kranj-Tržič in za železnico Trebnje-Tržič.

Vse te železnice, katere seveda bodo koristile v prvi vrsti dotičnim pokrajinam, bodo pa ugodno uplivalo tudi na deželno stolno mesto in bodo tudi deželnemu stolnemu mestu donasale svoje koristi.

Izpregovoril sem poprej nekoliko o konsumnih društvi in utegnulo se bo iz teh besed izvajati, da je narodno-napredna stranka sploh protivna združništvu. To pa ni resnično, nasprotno, narodno-napredna stranka je združništvu nasproti svoje stališče jasno in obširno utemeljila pri razpravi o predlogih posebnega komisijona za posvetovanje o gospodarskih zadrugah ali pravzaprav konsumnih društev. Narodno-napredna stranka ni nasprotna združništvu in je to tudi dejanski pripoznala s tem, da je drage volje glasovala za podporo na zdravi podlagi osnovanih zadrug. Podpirala je razne mlekarske zadruge in sploh druge produktivne zadruge, od katerih je pričakovati, da bodo ugodno in uspešno delovale. Da navajam samo jedno tako zadruge, ki se je osnovala v Ljubljani, omenjam podporo ki se je dovolila surovinskemu društvu čevljarske obrtovanje z adruge in istotako se je narodno-napredna stranka drage volje izrekla za podpiranje kmetijskih hranilnic in posojilnic po Raiffeisnovem sistemu, katerih imamo pa, žalibog, še jako malo, ali pravzaprav resnično Raiffeisnove nobene.

Istotako je narodno-napredna stranka z vso vsmo se zavzela za pospeševanje vinoreje na Kranjskem in s tem dokazala, da ona ne loči interesov kmetijskega prebivalstva in interesov meščanskega življa.

Omenjam naj še, da je narodno-napredna stranka sprožila predlog glede ustanovitve deželnega nadzorišča v Ljubljani, predlog, katerega bo treba morda pač še večkrat ponavljati, o katerem pa ni obupati, da se ne bo uresničil in s tem prinesel Ljubljani veliko korist.

Naposled mi je še opozoriti na to, da je narodno-napredna stranka smatrala gledališče za jako važen socialni faktor, delovala je na to in posrečilo se jej je, vsaj zagotoviti obstanek slovenskega gledališča. (Odobranje).

S temi kratkimi potezami bom poskusil narisati Vam podobo o delovanju deželnega zbora v tistem delu, katerega se je merodajno in z odločilno besedo udeleževala narodno-napredna stranka.

Moje poročilo bo še popolnil moj tovariš in mu pridodal zanimive podrobnosti. Potem pa, častiti gospodje volilci, sodite, ali je narodno-napredna stranka v deželnem zboru kranjskem hodila pravo pot, ali je delovala tamkaj v Vašem zmislu. V četrtek Vam bo stopiti zopet na volišče in izbrati deželna poslanca. Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke je imenoval jednim kandidatom za to volitev tudi mene. V čast si bodem štel, če mi zopet poverite mandat in obetam, da se bom pošteno držal programa narodno-napredne stranke in objednem vedno pred očmi imel korist bele Ljubljane, njenega napredka in razvoja. (Živahno odobranje in »živijo«-klici).

Govor župana Hribarja:

Častiti gospodje volilci!

Zvest svoji obljubi bi bil imel že prej stopiti pred Vas in poročati o svojem delovanju v letošnjem zasedanju deželnega zbora, kakor tudi sploh v zasedanjih zadnjih šestih let. Ker pa vem, da ljubljanski gospodje volilci vsled svoje inteligence in svojega zanimanja za vse javne zadeve

sami zvesto slede delovanju svojih poslancev v deželnem zboru, zdelo se mi je odveč sklicevati Vas od nujnih Vaših opravkov in mučiti Vas s pripovedovanjem večinoma Vam vsem znanih stvari. Sedaj pa, ko se bližajo nove volitve za deželni zbor, in ko izvrševalni odbor narodno-napredne stranke misli, da bi čast, katero morejo podeliti volilci deželnega stolnega mesta Ljubljane stem, da si koga izbere za svojega zastopnika v deželnem zboru, mogla biti tudi meni namenjena, in da utegnute, častiti gospodje volilci, ako boste soglašali z izvrševalnim odborom narodno-napredne stranke, tudi mene postaviti za jednega svojih kandidatov, mi je seveda dolžnost, da v kratkih potezih povem, kako sem se v zadnji šestletni volilni dobi kot poslanec deželnega stolnega mesta v deželnem zboru trudil za to, da opravičim zaupanje, katero ste mi, častiti gospodje volilci, izkazali, ko ste me zadnjekrat izvolili za svojega poslanca. Zvest pristaš narodno-napredne stranke in član njenega kluba, deloval sem seveda vedno v soglasi z drugimi poslanci narodno-napredne stranke in, kakor je že prej povedal častiti gospod tovariš Grasselli, je to skupno delovanje, katero je bilo uravnano tako, da je naš glas vedno prihajal do veljave, imelo jako lepih uspehov. Toliko omenjam v obče; vendar si bom pa dovolil o tej priliki nekoliko tudi poseči v podrobnosti in zlasti povedati Vam, kako sem si jaz mislil, da je moja dolžnost, izvrševati od Vas mi poverjeni častni mandat v deželnem zboru.

Začel bodem s samostojnimi predlogi, katere sem stavil v deželnem zboru. Glavna skrb moja, kot zastopnika deželnega stolnega mesta, je naravno morala biti obrnjena nasledkom nesrečne potresne katastrofe leta 1895., ki je v Ljubljani povzročila toliko strahu, stiske in škode. Zato je delovanje poslanca mesta ljubljanskega moralo pred vsem biti uravnano tako, da je kolikor mogoče upošteval to dejstvo ter skušal doseči, da so se kar najizdatneje odpravili pogubonosni nasledki potresa. Vsled tega sem v jedni prvih sej leta 1896. stavil s svojimi poslanci narodno-napredne stranke samostojni predlog o oprostitvi tistih hišnih poslopij v Ljubljani, ki so bila po potresu poškodovana, od deželnih priklad za toliko časa, kakor se jim je bila dovolila prostost od državnih davkov. V deželnem zboru sicer ni bilo mogoče doseči, da bi bil ta predlog prodril, in da bi se bila dežela v toliki meri odrekla deželnim dokladam iz dohodkov od teh poslopij; pač pa je imel dotični moj in tovarišev samostojni predlog vsaj toliko uspeha, da je deželni zbor sklenil oprostitev od deželnih priklad za vsa tista poslopja, ki so se vsled potresa morala popolnoma ali deloma podreti in na novo sezidati, ali katera so se pozneje zaradi regulacije mesta morala podreti ter so se na novo sezidala, za dobo petih let. S tem je narodno-napredna stranka, katera se je trdno zavzela za moj samostalni predlog, ljubljanskim davkoplačevalcem pridobila velike olajšave, ki so gotovo vsakemu izmed njih prav prišle.

Daljni samostalni predlog, ki je tudi v zvezi s potresnimi okoliščinami, je bil predlog glede zakona o dovolitvi olajšav za nova velika obrtna podjetja, ki bi se ustanovila v Ljubljani in okolici ljubljanske. S tem predlogom želel sem doseči, da bi bila vlada predložila državnemu zboru načrt zakona, po katerem bi se za velika obrtna podjetja, ki se ustanove v Ljubljani, v Vodmatu, ki takrat še ni bil del ljubljanskega mesta, in potem v Spodnji Šiški in na Glinah, dovolile take olajšave, kakor so se dovolile za taka podjetja v Trstu in Miljah, ker je bila odpravljena prosta luka v Trstu. Ta predlog je bil velikega pomena za naše mesto, ker je čisto gotovo, da bi se v Ljubljani jela snovati velika obrtna podjetja, ko bi bile glede njih določene take davčne olajšave, kakršne so glede takih podjetij določene v Trstu in v Miljah. Saj je popolnoma naravno, da si veliki kapital, ki vedno išče dobička, kadar snuje kaka velika obrtna podjetja, izbira take kraje, kjer je vsled davčnih olajšav dotični fabrikaciji zaječeno ugodno stališče. Vsled takih olajšav je v Trstu nastala že cela vrsta velikih obrtnih podjetij, vsled katerih je število prebivalcev naraslo za 20.000 duš. Pa tudi zunaj Trsta, pri sv. Andreju in v Šklednju nastala so

velikobrotna podjetja, ki dajejo tisočim delavcem zaslužka. Ako bi bil ta predlog imel kaj uspeha, bi bilo to gotovo Ljubljano v jako veliki meri povzdignilo. Žal, da sklep deželnega zbora ni imel uspeha, kajti takratni finančni in trgovinski ministar sta se postavila tej stvari nasproti na strogo odklanjajoče stališče. Sam sem na Dunaju posredoval, ali reklo se mi je, da je jako težko napraviti za Ljubljano tako izjemo, kakor za Trst, kjer je dovolitev dotičnih olajšav stala jedino-le v zvezi z odpravo proste luke. Okoliščine so se med tem le malo izpremenile; vendar pa stvari ne bodem iz vida spustil, temveč se bodem z ozirom na izrednega oziroma vredne ljubljanske okoliščine potrudil s pomočjo svojih tovarišev vendarle izposlovati tak zakon.

Nadaljnji samostojni predlog, katerega sem stavil s svojimi tovariši, je bil predlog glede podaljšanja davčnih olajšav, ustanovljenih vsled zakona z dne 23. junija 1895. drž. zak. št. 88 za nove zgradbe in prezidave poslopij v Ljubljani. To podaljšanje se je tudi doseglo, in sicer za nadaljnjih pet let, namreč do leta 1905. Kaj pomeni, da imajo hiše, ki se sploh na novo zidajo, 18letno davčno prostost, je vsakemu, ki zida hišo, gotovo dobro znano; hiše pa, ki se bodo zidale do leta 1905. in ki so bile po potresu popolnoma ali deloma podrte, ali katere je bilo treba odstraniti zaradi regulacije mesta ter se bodo na novo sezidale, pa imajo 25letno davčno prostost. Žal le, da se, akoravno se je doba za gradnjo hiš, katerim so namenjene take davčne olajšave, podaljšala do leta 1905., kaže v Ljubljani tako malo zanimanja za zidanje, kajti dasiravno v celem mestu ni praznega stanovanja, kar se je pokazalo prav v zadnjem času pri povpraševanjih po stanovanjih za oficirske rodbine, ki pridejo v Ljubljano vsled nastanitve novega domobranskega bataljona in štaba, je vendar stavbna delavnost v Ljubljani jako minimalna.

To so bili moji in mojih tovarišev predlogi, ki so stali v zvezi s potresom. Zdelo se mi je pa kot referentu deželnega zaklada v deželnem zboru tudi jako važno, da se jedenkrat zaradi velikih izdatkov za vodovode, vodnjake in druge take naprave, poskrbi, da pride red v deželno gospodarstvo. Zato in pa, da se omogočijo take naprave tudi občinam, ki bi sicer ne prišle tako kmalu na vrsto, izdelal sem načrt zakona o ustanovitvi zaklada za javna dela in melioracije v deželi Kranjski in predložil sem deželnemu zboru ta načrt kot samostalni predlog. Dotični načrt zakona je deželni zbor z nevelikimi premembami sprejel in je tudi že zadobil Najvišjo sankcijo. Kadar bodo okoliščine na denarnem trgu postale tako ugodne, da bo mogoče obligacije izdati, bo ta zaklad za javna dela in melioracije v naši deželi tudi ustanovljen in bo gotovo v korist rednemu gospodarstvu dežele.

Dalje sem s tovariši predložil deželnemu zboru načrt zakona o ustanavljanju meščanskih šol. Kakor Vam je, častiti gospodje volilci, znano, nimamo na Kranjskem, razun na Krškem, še nikjer nobene meščanske šole. V zadnjem zasedanju šele je sklenil deželni zbor, da se ima ustanoviti meščanska šola v Postojni. Ljubljana sama, središče dežele in največje mesto v deželi, kjer se nahaja največ inteligence in kjer so vsi pogoji dani, da bi meščanska šola uspevala, nima niti jedne take šole in si moramo pomagati z osemrazrednimi ljudskimi šolami. Da se potrebi prebivalstva naše dežele po meščanskih šolah v okoliščini pride, predlagal sem v deželnem zboru, da bi se izpremenila določba državnega zakona o vzdrževanju meščanskih šol v tem zmislu, da bi dotični troški ne zadevali samo posameznih okrajev, ampak v izrednih slučajih tudi deželo, oziroma normalnošolski zaklad. Dotični zakonski načrt ni dobil odobrenja deželnega zbora, temveč naglašalo se je takrat v zbornici, da se utegne za Ljubljano jedenkrat statuirati izjemo; da pa ne kaže izpreminjati zakona, ker bi se potem šolski okraj jeden za drugim začeli oglašati in bi vsak hotel, da se mu ustanovi meščanska šola. Če se torej s tem samostalnim predlogom ni doseglo ono, kar se je nameravalo, da bi se namreč v Ljubljani ustanovila meščanska šola brez prevelikih bremen za

Ljubljano, tedaj se je pa vsaj led prebil in ker se jesen v Postojni prva taka šola ustanovila, ni nemogoče, da se ustanovi taka šola tudi v Ljubljani.

Končno sem stavil s tovariši samostalni predlog glede Vrhniske železnice, o katerem mi ni treba govoriti, ker je imel tako dober uspeh, da je železnica v kratkem času iztekla in posreduje tedaj redni promet med Vrhniko in Ljubljano.

Omeniti mi je sedaj tudi nekaterih nujnih predlogov, ki sem jih storil v deželnem zboru. Leta 1898. nastali so na vseučiliščih in tehniških visokih šolah na Dunaju in v Gradcu veliki dijaški nemiri, ki so bili v prvi vrsti naperjeni proti slovanskim študentom. Slovanskim in zlasti slovenskim dijakom skoraj ni bilo več obstajati in zato so se iz ust slovenskih dijakov čuli v domovino v nebo vprijoči klici po pomoči. Vsled dotičnih dijaških nemirov so se ustavila predavanja na vseučiliščih in marsikateri slovenski študent, ki je prišel na visoko šolo z resnim namenom, da si tamkaj pridobi višjo izobrazbo, je najedenkrat prišel brez vse lastne krivde pred eventualiteto, da izgubi jeden ali dva semestra, zato sem stavil v deželnem zboru nujni predlog, glede ustavljanja predavanj na tehničnih visokih šolah in vseučiliščih na Dunaju in v Gradcu in zagotovljenja varstva akademskih pravic in svoboščin dijakom slovenske narodnosti. Ta moj predlog je bil sprejet. Z velikim veseljem se je pa tudi pritrdilo zaključnim besedam dotičnega mojega govora, da bo prav resno potreba misliti na ustanovitev vseučilišča v Ljubljani, kajti šele, če se v Ljubljani ustanovi vseučilišče, potem šele bo konec vsem tem šikanam in preganjanjem, katerim so dandanes izpostavljeni slovenski dijaki v nemških vseučiliških mestih. Naglašal sem takrat, da mora biti vsem slovenskim poslancem dolžnost dosledno in vstrajno potegovati se za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani; zato sem pa kmalu nato stavil tudi nujni predlog, da se v dosego ustanovitve tega vseučilišča pošlje posebno odposlanstvo do cesarja. Ko je potem poslanec dr. Majaron v imenu narodno naprednega kluba stavil samostalni predlog glede ustanovitve slovenskega vseučilišča v Ljubljani, iznašel sem kot poročevalec deželnega zaklada ključ, ki nam omogoči, da odpremo z njim vrata, skozi katera se pride k temu našemu cilju, ključ, ki se je tržaškim Lahom, kateri se tudi potegujejo za ustanovitev laškega vseučilišča v Trstu, tako primeren zdel, da so si napravili dali prav podoben ključ. Ta ključ je sklep deželnega zbora, da se ustanovi poseben vseučiliški zaklad, v katerega vplača dežela deset let zaporedoma po 50.000 K, tako da bo ta zaklad po preteku 10 let že 740.122 K. Ker je občinski svet ljubljanski sklenil ustanovitev jednakega zaklada, v katerega je deset let zaporedoma vplačevati vsako leto po 10.000 K, bo to po desetih letih znašalo 148.024 K ali skupaj 888.146 K. To svoto bodeta dežela Kranjska in mesto ljubljansko mogla ponuditi državi za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Meni se zdi, da je ta sklep deželnega zbora in mesta ljubljanskega velike važnosti, ker dokazuje, koliko nam je na tem, da dobimo v Ljubljano vseučilišče in ker bo to vlado najbolj prisililo, da nam to vseučilišče tudi v resnici ustanovi. Ako se pa ustanovi slovensko vseučilišče v Ljubljani, ne da se dandanes niti približno preračunati, kako velike koristi bode to za razvoj in vzrast bele Ljubljane. To dokazujejo vseučilišča po drugih mestih. Da ne govorim o mestih, katera imajo starejša vseučilišča, posegel bodem le za nekaj let nazaj.

Gospoda moja! Neznatno in malo mesto so bile Črnovce, predno je država tam ustanovila vseučilišče. Kako hitro pa se je to mesto povzdignilo, odkar ima svoje vseučilišče, na katero prihajajo številni dijaki in vsled katerega so se tamkaj naselili dobro plačani profesorji. Jaz torej o vseučilišču, ako se že ne oziram na to, koliko bi s tem pridobili v narodnem oziru in, ako abstrahujem od tega, kako bi se pri nas pomnožila inteligenca, povzdignila vednost in znanost ter procvetela literatura, z vsem prepričanjem rečem, da je v gmotnem oziru za mesto ljubljansko

ni važnejše zadeve, katera se je sprožila v celi zadnji šestletni dobi, kakor je zadeva ustanovitve slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Prepričan sem pa tudi in Vam dajem zagotovilo, da bo narodno-napredna stranka toliko časa vstrajala pri tej svoji zahtevi, dokler se nas vseh vroča želja ne izpolni. (Živahno odobravanje.)

Glede vseučilišča sem tudi na Dunaju imel priliko, govoriti z raznimi merodajnimi možmi, med temi zlasti z umrlim finančnim ministrom dr. Kaizlom. Spočetka je kazal nekoliko zanimanja za to vprašanje, končno je pa dejal: Kaj hočete z vseučiliščem, ko vendar še srednjih šol nimate? To je bil argument, ki je nekako držal. Zato sem pa, ako še dalje omenjam drobno delo v deželni zboru, stavil predlog, naj se skrbi za izdajanje slovenskih učnih knjig za velike gimnazije, in nadaljnji predlog, naj se deželni odbor obrne do c. kr. učne uprave, da dovoli nekaterim profesorjem dopust za spisovanje slovenskih knjig. Deželni odbor je to storil in učna uprava je vsaj deloma zahtevi tudi ustregla. Slovenske učne knjige se spisujejo, nekatere so že gotove in kadar bodo vse gotove, takrat bo mogoče pritisniti z vso močjo, da nam država da cele slovenske gimnazije, kajti mi, gospoda moja, smo jedini narod v Avstriji — in saj imamo v Avstriji še manje številne narodnosti, n. pr. laško — ki nimamo še niti jedne samosvoje srednje šole. (Klici: »Žalostno!«) Rusi, Čehi, Hrvati, — tudi Hrvatje te državne polovice — imajo svoje srednje šole. Nekateri izmed teh narodov imajo jih v izobilju, mi pa nimamo nobene! Ker nam država neče zalagati slovenskih učnih knjig, moramo se sami brigati za nje; saj kadar pridemo in zahtevamo svoje srednje šole, nam vlada odgovarja, da nam jih ne more dati, ker nimamo slovenskih učnih knjig. Zato je bila dolžnost deželnega zbora, obračati svojo skrb na to, da se, kakor hitro mogoče, izdajajo slovenske učne knjige.

Končno sem stavil še neki nujni predlog, ki je nastal vsled tega, ker se je našim bratom Slovincem in Hrvatom v Istri, Trstu in na Koroškem in Štajerskem godilo tolikošno brezpravje, da se je njihovem zastopnikom v zakonodavnih zastopih odrekala pravica, posluževati se svojega materinega jezika. To je bilo povod predlogu glede varstva ustavnih pravic naših bratov Slovencev in Hrvatov, katerega je klub poslancev narodno-napredne stranke soglasno odobril in potem dal podpisati tudi klerikalnemu klubu. Res, praktičnega uspeha morda ni imel ta predlog, ali mi smo vsaj pokazali, da se čutimo solidarne z brati zunaj meje naše dežele in da pazno zasledujemo, kakošne krivice se jim gode. Pod žezlom istega vladarja smo vsi, zato bi morali imeti tudi iste pravice. Toda med tem, ko mi tako skrbno upoštevamo pravice manjšine prebivalstva naše dežele in ne dopustimo, da bi se komu iz te manjšine le las skrivil, moramo pa mi gledati, kako drugod Nemci in Lahi, ki so po krivičnosti volilnih redov prišli v deželni zastopih v večino, krivično postopajo nasproti našim bratom, ki tvorijo deloma večino prebivalstva, in jim celo hočejo kratiti pravico, v parlamentu v svojem jeziku zastopati težnje svojega naroda. Ako pa že ni praktičnega uspeha imel dotični naš predlog, imel pa je vsaj moralen uspeh na zdolaj in na zgoraj.

Sedaj pa hočem še na kratko omeniti nekaj drobnih predlogov, ki sem jih stavil tekom debat v dež. zboru.

Tu mi je prvič omeniti predlog glede ustanovitve hidrotehničnega urada pri deželni vladi. Dotični predlog je bil sprejet, in tudi vlada je spočetka obljubila, da hoče ustreči naši želji. Končno se je pa vendar izkazalo, da ni imela za to prave volje, in se je dotični jako sposobni in že imenovani hidrotehnik porabil za druga tehnična dela.

Dalje sem stavil predlog o preodkazu državnih davkov za pokrivanje deželnih potrebščin, ki od leta do leta naraščajo. Kakor se je videlo, tudi druge dežele ne morejo izhajati in se je po vseh deželnih zborahtevalo, da mora država priskočiti na pomoč. Vsled te soglasne želje vseh deželnih zborov se tedaj čuje, da se bo na Dunaju kmalu vršilo posvetovanje, kako bi se dale sanirati deželne

finance in to je nujno potrebno, zlasti za deželo Kranjsko. To povdarjam, ker klerikalni listi tako radi naglašajo, da je gospodarstvo mesta Ljubljanskega zavoženo in vendar je to gospodarstvo mnogo ugodnejše, kakor gospodarstvo dežele Kranjske. Seveda, ne smete misliti, da hočem s tem reči, da utegne dežela Kranjska vsled tega priti na rob propada; saj v skrajni sili lahko zviša priklade. Tega pa ravno glede na brez tega že velika bremena davkoplačevalcev ne kaže in zato je potreba skrbeti za druge vire dohodkov. Ako sem pisanje listov nasprotne stranke omenil, sem to storil zato, ker moram konstatirati, da je temu, da je z deželnimi financami tako daleč prišlo, največ kriva dobrotnost deželnega zbora nasproti klerikalnim poslancem, katerih vsak je za svoje volilce zahteval raznih premij, s katerim je potem slepil svoje volilce, ne da bi jim povedal, da bi teh premij brez blagonaklonjenosti poslancev narodno-napredne stranke nikdar dobili ne bili. Klerikalna stranka izkazuje narodno-napredni stranki za to kulantno ravnanje zahvalo s tem, da jej očita slabo gospodarstvo, kjerkoli ima ta stranka večino.

Dalje mi je omeniti predlog glede ustanovitve deželne hipotečne banke. Dotični moj predlog je bil od deželnega zbora že sprejet in deželni odbor je dobil od njega nalog, da sestavi pravila. Da se pravila še niso sestavila, je obžalovati, kajti če se jedenkrat ustanovi deželna hipotečna banka, potem bode omogočeno mestni hranilnici ljubljanski in drugim kranjskim hranilnicam z narodno upravo raztegniti svoje poslovanje ponajveč na obmejne dežele v tem, ko bi se Kranjska lahko prepustila deželnemu hipotečnemu zavodu. Na ta način bi se dala v obmejnih kronovinah preprečiti nevarnost raznarodovanja naših bratov, ki bi tako postali gmotno neodvisni od nemških denarnih zavodov. Koliko bi bilo to v narodnem oziru vredno, ni treba še posebej povdarjati.

Dalje sem, kar se tiče ljubljanskih lokalnih razmer, v deželnem zboru stavil predlog glede naprave postajališča na Dolenjski železnici ob mestni klavnici in pa predlog glede prezidave južnega kolodvora. Vprašanje glede prezidave južnega kolodvora je tako daleč dozorelo, da se že izdelujejo podrobni načrti; vprašanje glede naprave postajališča na Dolenjski železnici za mestno klavnico pa utegne tudi v bližnji prihodnosti dozoreti. Upanje imam, da se reši za mesto ljubljansko v ugodnem smislu.

Predaleč bi segalo, ko bi Vam, častiti gospodje volilci, hotel govoriti še o družih podrobnih stvareh, o katerih sem čutil dolžnost v deželnem zboru izpregovoriti, ker čas preveč hiti. Zato mi dovolite, da takoj preidem na stališče, katero sem z ostalimi poslanci narodno-napredne stranke zavzemal glede gospodarske organizacije naše klerikalne stranke.

Vsem častitim gospodom volilcem je znano, da je v klerikalni stranki od takrat, odkar je prevzel nje vodstvo znani ljubljanski advokat dr. Ivan Šusteršič (Klici »dr. Žlindra!« — Veselost.), zmagalo načelo: da se mora narod slovenski na Kranjskem zasužnjiti na ta način, da se ga odvisnega napravi od klerikalcev, zato je ta mož ustanovil ljudsko posojilnico, v katero je poleg cerkvenega denarja začel s pomočjo duhovščine naganjati denar iz žuljev našega kmeta. Ko je spravila skupaj večjo svoto vlog, spustila se je dalje in začela je snovati po deželi posojilnice in konzumna društva. Te male posojilnice pa nikakor niso, kakor trdijo klerikalci in pišejo njihovi listi, ljudstvu v blagor, temveč, po mojem trdnem prepričanju, v veliko nesrečo. (Pritrjevanje.) One velike posojilnice, ki so se svoje dni bile zasnovele od nesebičnih rodoljubov — kakoršni pa dr. Šusteršič et compagna bella niso — z najboljšim namenom, so lepo uspevale, nabrale so si bile s časom lepe rezervne fonde in zadostovale so popolnoma potrebam kredita. Kolikor tem kreditnim potrebam niso zadostovale hranilnice, popolnjevale so jih te posojilnice. To pa ni bilo pravi klerikalnej gospodi. Ona je hotela klijentelto teh posojilnic k sebi zvabiti. Poskusili so to s tem, da so začeli ustanavljati svoje male posojilnice in fundirati jih s početka z denarjem iz ljud-

ske posojilnice. Po teh posojilnicah jeli so potem loviti ljudi, ponujajoč in usiljujoč jim posojila. Njim se ni šlo za resnično potrebo ljudstva po kreditu, temveč pred vsem za to, da so se izposojevalci iskali. Tako za ljudmi denar nositi, gospoda moja, je pa težka pregreha nad narodom, kajti težko se bo človek, kateremu se morda res ne godi Bog ve kako dobro, ki bi pa končno že še izhajal, odrekel posojilu, če mu denar v hišo prinesete. In v hiše so ga ljudem nosili ter jih vsled tega privedli do večje potratnosti, celo do pijančevanja, in marsikateri gospodar, ki je bil poprej marljiv in varčen, začel je vsled tega po krčmah posedati. To je tisti blagoslov, katerega so klerikalne posojilnice prinesle našemu kmetskemu ljudstvu.

Toda to klerikalni gospodi še ni bilo zadosti in začela je snovati še konzumna društva. Kar se ni dalo doseči s posojilnicami, to so mislili doseči s konzumnimi društvi, glede katerih se je naročalo na prižnicah in v spovednicah, da ljudje store dobro delo za nebasa, ako hodijo tja kupovat in — ker se je večina konzumnih društev osnovala z gostilnami kot adneksi — tudi pit. Vsled tega je tembolj rastla zapravljivost in ljudje so, ker so se v konzumi in pri posojilnicah zadolžili, tako prišli v odvisnost od klerikalne gospodarske organizacije. Zaradi tega smo pa jaz in vsi poslanci narodno-napredne stranke vedno bili hudi nasprotniki teh malih posojilnic in konzumnih društev, smo njih nasprotniki sedaj in bomo to tudi naprej ostali. (Živahno odobravanje in »Živijo« — klici.)

Jaz vem, gospoda moja, da ta gospodarska organizacija klerikalne stranke ne bo obrodila tistega sadu, kakor ga nje osnoveatelj in njegove oprede pričakujejo. Za sedaj ima pač neke uspehe; toda ti uspehi se bodo kmalu sprevrgli v nasprotno ter bodo rodili srd in nevoljo. Saj pa tudi drugače ni mogoče, ker se ta gospodarska organizacija ni rodila iz potrebe ljudstva, ampak in gospodaželjnosti klerikalne stranke. Saj je ta stranka že jedenkrat poskušala ustanoviti tako gospodarsko organizacijo. Osnovala je bila celo velik denarni zavod, v katerega je bilo vplačanih 1.200.000 kron. Mislim namreč banko »Slovenijo« žalostnega spomina. Takrat je na čelu klerikalne organizacije stal dr. Costa; sedaj jej stoji na čelu dr. Šusteršič. (Klici: »dr. Žlindra!«) Oba sta si kakor jajce jajcu podobna po značaju in delovanju in jaz svojo glavo stavim, da bo dr. Šusteršič še doživel ravno tak polom, kakor ga je svoje dni doživel dr. Costa, samo da bo polom drja. Šusteršiča veliko hujsi, ker bo narejal večje kroge, kakor pa takratni polom, ki je večinoma zadel le nekatere župnike in dekane ter njihove kuharice. (Živahna veselost.) Sedanjí polom pa, ki bo nastal, in o katerem trdim, da mora nastati, ker imam priliko pogledati semtertje tudi nekoliko za kulise in zasledovati vse delovanje klerikalne gospodarske organizacije, bo pa čisto drugačen in lahko danes že z gotovostjo prorokujem, da pride dan, ko bo se to s tako veliko slavo sezidano gospodarsko poslopje porušilo in pokopalo pod svojimi razvalinami ne samo »genijalnega« graditelja, temveč tudi delavce — trote, to je one nerazodne mase kmečkega ljudstva na Kranjskem, katere so se v dobri veri, da si pridobe zaslug za nebasa, oklenili izsesavalnega sistema klerikalcev. Zato pa moramo o pravem času poskrbeti za to, da ta polom ne zadene še več žrtev klerikalne brezvestnosti ter jih ne potegne pod razvaline tega poslopja. (Burno pritrdjevanje.)

Gospoda moja, pričakoval sem, ko je v deželo prišel novi knezoškof, da se bodo razmere izpremenile. Saj veste, kakošne so bile razmere pod bivšim knezoškofom, sedanjim kardinalom dr. Missijo, sinom slovenskega naroda, ki je pa na Dunaju pravice tega naroda mislil najbolje zastopati na ta način, da je ministrom pripovedoval, kako malo je vreden slovenski jezik, češ, da še na vsaki dve uri oddaljenosti drugače govori. In sedaj vidite, kako ta sin našega naroda v Gorici očitno drži z Italijani, tako celo, da so mu le-ti, ko je bil v Kopru, priredili velike ovacije ravno takrat, ko se je istodobno ondi mučnemu tržaškemu škofu, ker je ostal zvest sin svojega naroda, prirejala infernalska mačja godba. Ta mož je torej

svojo misljo razumel tako, da si je za nalogo postavil »izbežati« slovenske liberalce, samo da mu bode mogoče stopiti v boj proti domišljenim nevarnostim od njihove strani. S pomočjo dr. Mahničarja se mu je to tudi posrečilo in boj, kateri je Missia imeti hotel, je nastal.

Gospoda moja, ko so take razmere bile po bivšem škofu, sedanjem kardinalu dr. Missiji, tedaj si je marsikdo izmed nas oddahnil, ko je slišal, da je novim škofom ljubljanskim imenovan dr. Anton Bonaventura Jeglič, o katerem so nam rojaki iz Sarajeva poročali, da je osobno jako ljubezniv, dober rodoljub, in da razmere v naši deželi pravilno presoja. Tudi jaz sem imel priliko govoriti z njim, predno je prišel v Ljubljano, in on mi je naravnost rekel, da obsoja dr. Šusteršiča in dr. Missije gospodarsko organizacijo, in da ne more misliti, kako je bilo mogoče, tako nastopiti proti našemu trgovstvu, katero nam je neobhodno potrebno, in katero mora vsak narod kolikor mogoče pospeševati. Jaz sem torej popolnoma opravičeno gojil nado, da bo ta mož, ko pride v svojo škofijo, glede konzumnih društev izrekel odločno obsodbo, zato sem ga pa tudi z veseljem sprejel in ga je z veseljem sprejelo tudi ljubljansko prebivalstvo. (Klici: »Žalibog!«) in sicer tako sijajno, kakor ni bil morda sprejet v Ljubljani še noben škof pred njim. Čul sem klic »Žalibog!« Jaz obžalujem to sedaj tudi; toda takrat, ko smo ga sprejemali, smo mislili, da pride res tak, kakoršen nam je bil popisani, mislili smo, da prinese mir v deželo. In kako lahko bi bil to storil! Ko bi bil le v smislu načel, katere je razvijal v svojem privatnem pogovoru z menoj, zaklical svojim prevročekrvnim kaplanom: »Do sem in ne dalje, ko bi jim bil le dal razumeti, naj ne snujejo več konzumnih društev, pa bi se bil mir vrnil med nas, in on bi bil s tem za cerkev veliko več storil, kakor s tistimi svojimi pastirskimi listi, v katerih quasi proglašajo, da klerikalci sploh — pa naj so še večji grešniki — greha storiti ne morejo, med tem, ko tisti, ki ne poznajo hinavstva in katere on imenuje liberalce, nepretrgano v grehih žive. Toda tega, žalibog, ni storil. Pač pa si je dal izviti iz rok višje pastirstvo od ožlindranega dr. Ivana Šusteršiča, in dandanes na stolici sv. Maksima pravzaprav ne sedi dr. Anton Jeglič, — samozvani Bonaventura — temveč dr. Ivan Šusteršič. (Burno pritrdjevanje in veselost.)

No, in gospoda moja, kako se pa drugače rešuje ta vera in cerkev? Saj je pravzaprav sramotno, da je treba danes o tem tukaj govoriti. Toda časi so taki, da človek ne more ostati mirne krvi in da mora nehote izreči svoje mnenje.

Izvršile so se volitve za deželni zbor v kmetskih občinah. Pri teh volitvah je bila klerikalna stranka poražena v enem okraju, (Klici: »Živio Božič!«) med tem, ko je pri zadnjih deželnozborskih volitvah zmagala v vseh okrajih. In kaj je pisal »Slovenec« po volitvah? — Da se je krščansko ljudstvo borilo s protikrščansko stranko!!

Gospoda moja, to je blasfemija, da si večje misliti ne morem, kajti po nemarnem se s tem imenuje ime onega, od katerega izhaja beseda »krščansko«. Krščansko ljudstvo! — Konsumarji in ljudje z ožlindranimi rokami, ljudje, ki se niso strahovali, na tak umazani način postopati, kakor so postopali pri kranjski kmetijski družbi — to naj je »krščansko« ljudstvo? In mi da smo protikrščanska stranka?! Ali so res krščani, ki rimsko katoličanstvo latinskega bogoslužja vzdržujejo in branijo proti rimsko-katoličanstvu slovenskega bogoslužja; ki to poslednje, katero sta k nam prinesla sveta apostola Ciril in Metod, proglašajo za krivo vero? Kedaj je Kristus latinstvo proglasil za kriterij krščanstva? Prvotno krščanstvo, oznanjeno nam po Bogu človeku in prenešeno k nam po svetih apostolihi Cirilu in Metodu, spoznavamo mi takimenovani liberalci; to krščanstvo pa je vera ljubezni, vera prizanesljivosti in vera zaupanja jednega drugemu, vero pa, katero v imenu katoličanstva propovedujejo oni, to ni vera ljubezni, to je vera sovraštva, (Burno odobravanje in »Živio«-klici) in ko bi Kristus dandanes na svet prišel in videl, kako njegovo ime zlorablja, gotovo bi vzel v roko bič in jih zapodil iz templja, kamor so se sami vsilili, in katerega so

brez pravno zasedli; zapodil bi jih tje, kamor spadajo.

Gospoda moja! V deželni zboru kranjskem je med zadnjo zasedalno dobo nastala tudi želja po sporazumljenju obeh slovenskih strank. S takim sporazumljenjem bil bi se prepričal, ki divja med obema tema strankama, poravnal z lepim načinom. Saj kri ni voda, in zato bi priznal gotovo vsak izmed vas, kako lepo bi bilo, ko bi obe slovenski stranki združeni na korist naroda in v prosep domovine delovali. — Gospoda moja, sklenili smo neko spravo s tovariši takoimenovane katoliško-narodne ali prav za prav klerikalne stranke. Sklenili je pa nismo s tistimi tovariši, s katerimi bi nam jo končno bilo mogoče trajno skleniti, temveč prav za prav z dr. Šusteršičem. Mi poslanci narodno-napredne stranke, mi smo smeli v svojem imenu sklepati spravo; naši tovariši od klerikalne stranke pa niso smeli ničesar samostojno skleniti, temveč navdihniti jih je moral priti še le sv. duh v podobi dr. Šusteršiča. Pa še to ni zado stovalo! Ta sv. duh je kar sam v njihovem imenu sklepal z nami spravo. Imeli smo živo vero, da se ona odkritosrčnost, kakor pri nas, nahaja tudi pri drugem kompacišcentu, in sklenili smo spravo, katere besedilo je bilo potem priobčeno v obeh slovenskih listih. Čitali ste ta dogovor gotovo in priznali mi boste, da smo bili opravičeni misliti, da smo nekaj pametnega storili. Toda, gospoda moja, v tem, ko smo se mi zanašali na poštenje svojih klerikalnih tovarišev, je dr. Šusteršič, ki je sam in samopasno zastopal naše tovariše od takoimenovane katoliško-narodne stranke, že mislil, kako bi nas ukanil. Mi smo se, kakor znano, izrekli proti konsumnim društvom, pač pa za snovanje kmetijskih in obrtnih produktivnih združenj. Tudi klerikalni poslanci so temu pritrdili, ter so spravo pismo podpisali; takrat pa je dr. Šusteršič imel že pripravljena pravila za konsumno društvo na Bledu. In kaj stori mož? Spremenil je — ali so klerikalni poslanci zato vedeli ali ne, ni mi mogoče presoditi — ime »Konsumno društvo« v »Kmetijsko društvo« in komaj štirinajst dni potem, ko je bila podpisana sprava, začel je poslovati na Bledu pravi pravcati konsum pod imenom »kmetijskega« društva. To je seveda bilo tako eklatantno porušenje pravne pogodbe, da smo v nalašč zato sklicani seji poslancev obeh strank primorani bili izjaviti, da je spravo pismo raztrgano. Iz tega je pa tudi vidno, gospoda moja, da sprave s klerikalno stranko, dokler stoji pod vodstvom dra. Šusteršiča, sploh več snovati ne moremo. (Živahno pritrdjevanje.) Sicer bode pa do sprave med slovenskima narodnima strankama edenkrat vendar priti moralo, ker pod tem, da nismo složni, preveč trpi ugled našega naroda na zunaj; priti bo pa moglo do tega šele tedaj, kadar bodo na čelu katoliško-narodne stranke stali možje poštenega značaja, ki nimajo ožindranih rok, kakor dr. Šusteršič, kadar jej bodo stali na čelu možje, katerim je kaj do osebnega poštenja in ki drže kaj na to, kar obljubijo. Kadar ta čas pride, takrat nas boste našli pripravljene za spravo.

Sicer, gospoda moja, še ne vemo, kako bodo izpadle volitve. Saj vemo, da se bo na ravno tako peklenski način, kakor je klerikalna stranka z Bogom, z vero in s hudičem (Veselo) agitovala v kmetijskih občinah, od njene strani postopalo tudi v mestih. Tolaži me le to, da v mestih nima pred seboj analfabetov in neukih ljudi, temveč inteligentno volilstvo, ki ve samo soditi. Opravičeno upanje torej imam, da bode naša zmaga v mestih popolna in da bo narodno-napredna stranka v prihodnjem deželnem zboru — ne sicer ojačena, temveč za jednega člana na slabšem, ker — žal — Višnikar ni bil izvoljen — ravno tako odločno, kakor dosedaj mogla delovati z namenom, koristiti narodu — kar se tiče naju dveh, koristiti posebej mestu ljubljanskemu — in koristiti tudi celi deželi kranjski.

Morebiti sem Vas, častiti gospodje volilci, že predolgo mudil. Zato bom končal. Predno pa to storim, izjavljam le še, da se mi čast, izvoljenim biti poslancem mesta ljubljanskega, zdi velika čast. Za najčastnejšo nalogo smatram, ako Ljubljana, središče dežele, v katerem biva največ inteligence, komu poveri mandat,

da jo sme zastopati v deželnem zboru ali v kakem drugem zakonodajnem telesu in jaz obečam, da bom to čast, če bi me zadela, znal vedno dostojno ceniti ter izjavljam, da bom svoje skromne moči vedno posvečeval blagru in koristi svojih volilcev in bele Ljubljane. (Dolgotrajno, frenetično odobravanje in ploskanje.)

Volilni shod v Kranju.

V ponedeljek 16. t. m. je sklical meščanski volilni odbor volilni shod, katerega se je udeležilo nad 80 volilcev. Klerikalnega kandidata, v občo žalost, ni bilo blizu. Gospod F. Polak otvoril shod in predlagal gosp. dr. V. Štempiharja predsednikom shoda, čemur so zbrani volilci z burnimi živjenci pritrdili. Gospod dr. Štempihar je prevzel predsedništvo rekoč: »Zahvaljujem se za izkazano mi čast, kakor tudi za obilno udeležbo. Najstrastnejši agitator mora priznati, da imamo letos jako plodovito politično letino, kajti imeli smo koncem leta državnozbornske volitve, potem volitve v mestni zbor in sedaj imamo že zopet volitve v deželni zbor. Meščanski volilni odbor nas je vselej vabil na volilne shode, kateremu vabilu ste se vedno v obilem številu odzvali; tako tudi danes, za kar se Vam toplo zahvaljujem.

Dasi Vam je kandidat znan in Vi tudi njemu, vendar je želel stopiti sedaj pred Vas. Umestno je to tembolj, ker nasprotnega kandidata, ki hoče upeljati novo strujo v agitacijo, ni med nami. On ima v eni roki šopek, v drugi pa revolver, s katerim grozi neposlušnim volilcem. Ta revolver je gospodarska organizacija, s katero preti. No, hvala Bogu, da ta revolver ni basan. Gospodarska organizacija poka na vseh koncih in krajih in bode bržkone v kratkem še bolj pokala.

In ti ljudje imajo toliko skrbi, da maše luknje svoje organizacije, da ne bodo imeli časa ne veselja pričeti s svojo organizacijo v Kranju, če tudi bi častiti volilci ne volili klerikalno in jim ne dovolili zajemati iz deželnih fondov.

Potem da predsednik besedo gosp. kandidatu C. Pircu, ki je z le njemu lastno zgovornostjo in spretnostjo razvil svoj program nekako takole:

Pred nekako šestimi leti sem predlagal ranjcega Globočnika, tukajšnjega notarja, za deželnega poslanca. Žal, da ga nam je kruta smrt izrgala v najlepšem delu. Pred 3 leti sem priporočal tedanjega kandidata, našega poznejšega poslanca, g. ravnatelja Šubica, ki je ne le spreten šolnik, ampak tudi priznan strokovnjak v obrtnih zadevah, ki je bil vreden naslednik umrlega Globočnika. In ako bi ne bil pridobil ničesar drugega kot 25%, deželni prispevek za nameravani vodovod, moramo se ga Kranjci s hvaležnostjo spominjati.

Po zaključju šestletne dobe deželnega zbora sem se nadejal, da bom imel čast vnovič nasvetovati Vam g. ravnatelja I. Šubica kot deželnega poslanca. A ker je iz tehtnih vzrokov odklonil kandidaturu, kar vsi srčno obžalujemo, in ker so me moji ožji somišljeniki nagovarjali, naj prevzamem kandidaturu, sem se kar najodločneje branil ugoditi tem prošnjam, ker se pač zavedam velike odgovornosti poslanca. A ker so je reklo, da bi z mojo kandidaturo narodno-napredna stranka najbolj gotovo zmaga, odločil sem se po daljšem obotavljanju prevzeti kandidaturu, tedaj le z ozirom na stranko in z željo koristiti meščanstvu. A to le pod pogojem, ako bi g. ravnatelj Šubic nikakor ne hotel vnovič kandidirati.

G. kandidat je rekel, da kandidira kot kandidat narodno-napredne stranke in kot kandidat samostojnega meščanstva v Kranju in Škofji Loki, in da so mu že s tem natančno začrtane meje, v kateri se bode gibal, ako bode izvoljen, tako v političnem kakor v narodno-gospodarskem oziru. On hoče biti in ostati zvest sin slovenskega naroda. On pravi, da ni nasprotnik takozvane zveze z nemškimi veleposestniki v deželnem zboru, ki ni prav nič škodovala našim narodnim težnjam, pač pa koristila deželi v narodno-gospodarskem oziru in preprečila, da se Kranjska ni že popolnem zavila v črno meglo.

Kandidat pravi, da se hoče natanko držati programa stranke, kakor se je sklenilo leta 1894. z dostavkom od shoda 18. julija t. l., kajti te resolucije zahtevajo vse,

kar je za naš narod potrebno. A dasi kandidat meščanstva, hoče vedno podpirati težnje kmetijskega stanu, kajti stena med meščanom in kmetom je umetno zgrajena. Eden brez drugega ne moreta obstati.

Nato omenja kandidat pereča vprašanja glede na Kranj in Škofjo Loko, kakor lokalno železnico Tržič-Kranj in nadaljne zveze, vodovod, kranjsko gimnazijo, ki je silno breme za mesto, dasi služi celi Gorenjski, odpis deželnega posojila za gradbo krasno procvitajoče se gimnazije, savski most, inkorporacijo kolo kolodvora v občino Kranj itd. Z dobro premišljenimi besedami osvetli poštenje našega duhovništva v politiki, češ, da naj duhovniki le politikujejo, ker to pravico imajo, a duhovnika naj puste v farovžu, vero v cerkvi in moštranco v tabernakelju.

On je prijatelj organizacije, a le take na zdravi podlagi. In kakor zahteva narodna stranka neodvisno narodno šolo, za to je tudi on za izdatno in opravičeno izboljšanje gmojnega položaja učiteljstva, kajti ljudska šola je temelj omike in naobrazbe, ljudski učitelji pa so pionirji napredka. Nič ni vreden poslanec, ki nima srca za ljudskega učitelja.

Klerikalci pa potrebujejo denarja za svojo organizacijo in veliko denarja.

A tudi za škofove zavode jim manjka drobiža. Zatorej pravi kandidat: »Če mislite, da bode za deželo dobro, volite klerikalno, če se Vam ne zdi škoda tisočakov, s katerimi bodo mašili luknje potapljaajoče se ladije svoje organizacije, če mislite, da ni škoda tisočakov, ki naj jih bodoči deželni zbor daruje za škofovo gimnazijo, ki bode velike škode naši gimnaziji in potem tudi posestnikom — potem volite Koblarja.«

Kandidatov govor, čegar posnetek sem ravnokar navedel, je bil sprejet z burnimi dobro-klici.

Gosp. J. Killer meni, da je že to zadostno jamstvo za vrline našega kandidata, ker mu je ranjki Globočnik takorekoč izročil politično dedščino, in ker smo videli, koliko je storil Globočniku, smemo tudi g. C. Pirca zaupati.

Gospod Rakovec opozori volilce na značaj Koblarjev, ki je zdaj liberallec zdaj klerikalec, kakor mu ravno kaže. On meni, naj volilci ostanejo močnejši. Kandidat Pirc je vzor značajnosti, kar se o nasprotniku ne more trditi. Dalje omeni, da je gimnazija punčica v očesu kranjskega meščanstva, in da je klerikalni kandidat naš najhujši nasprotnik, ker mu ni nič na tem, ako jo ugonobi. Kdor voli Koblarja, je svoj lastni sovražnik.

Ker se nihče več ni oglasil k besedi, da predsednik kandidaturu na glasovanje. Soglasno sprejeto.

Nato zaključji predsednik shod z zahvalo nekako takole: »Slišali ste program kandidatov in komentare, ki so zadeli v črno. Priporočam, da pridete v četrtek vsi k volitvi, in da soglasno volite gospoda C. Pirca.«

V Ljubljani, 18. septembra.

Volilni kompromis v češkem veleposestvu.

»Budivoj« je prinesel dopis iz krogov konservativnega veleposestva, ki trdi, da so izpremenili Mladočehi svojo taktiko v drž. zboru brez dogovora z veleposestvom, kar ga je bilo na desnici, da so se pogajali Mladočehi s Koerberjem brez ozira na konservativne veleposestnike ter se prelevili kar čez noč iz obstrukcionistov v oportuniste. To ignoriranje konservativnih veleposestnikov so »Nar. Listy« odobraval. Zato so veleposestniki razžaljeni ter so se odločili od Mladočehov. Nagnili so se na levo k ustavovernim veleposestnikom, da bi se v slogi borili za svoje mandate ter delali skupno na spravo z Nemci. Kompromisna pogajanja so izrecna želja vlade in baje cesarja samega.

Prestolonasledništvo v Srbiji.

Odkar je zadela Srbe nesreča, da se vroča želja po prestolonasledništvu ni izpolnila, se bavijo listi z vprašanjem, kdo zasede srbski kraljevski prestol, ako umrje Aleksander brez potomca. Dasi ravno še ni izključeno, da postane narava kraljici Dragi prijaznejša, saj sta oba, kralj in kraljica, še mlada, pišejo listi, da je računati z eventualnostjo, da pride na prestol zopet potomec Karageorga, in

sicer Peter, zet črnogorskega kneza. Ta bi bržčas združil Srbijo in Črnogoro ter se skušal polastiti tudi Bosne in Hercegovine, da bi se tako ustanovila združena Velika Srbija. Piše pa se tudi že o bratu kraljice Drage. Njen oče Mašin, rodom Čeh, je imel za ženo hčer slavne in junaškega Srba. Zatorej bi bili baje Srbi zadovoljni, ako se popne na prestol mož iz srede naroda. Piše pa se tudi, da določi sam kralj črnogorsko-srbskega princa, sina kneza Nikole, svojim naslednikom. Pristaši Milana, pokojnega razkralja, upajo celo, da zasede kraljevski stol Milanov nezakonski sin, ki živi v Carigradu. Vsekakor je prestolonasledništvo v Srbiji važno vprašanje, ki povzroči morda v Srbiji še hude boje ter vznemiri ves Balkan.

Klerikalci in šolstvo.

V Belgiji so klerikalci skoraj neomejeni gospodarji; tam je torej lahko spoznavati sadove klerikalizma v šolstvu. V parlamentu, predno se je razšel, je bila debata, ki je dognala, kako strašno so zanemarjene belgijske šole. Iz ogromnega števila analfabetov med vojaštvom je razvidno, da stoji Belgija glede šolstva na isti stopinji kot Španija. Koncem l. 1897. se je dognalo, da izmed otrok v starosti 6—14 let 170.000 sploh nič zahajalo v šolo. Večina belgijskega parlamenta pa je s tem čisto zadovoljna.

Vojna v Južni Afriki.

Iz Kapstadta poročajo: Tukaj vlada mnenje, da ni dosegla proklamacija Kitchenerja z dne 6. avgusta nobenega uspeha ter da se 15. t. m. ni udal noben večji oddelek Burov. Iz Matjesfonteina pa javljajo: Tajnik Therus se je udal v Riversdal; to je edini burski častnik, ki se je udal radi proklamacije Kitchenerjeve. — Pač nečuveno majhen uspeh! Iz Kapstadta poročajo, da so Buri pod vodstvom Theron zgrabili mesto Heidelberg z največjim pogumom, a so bili odbiti. Iz Bloemfonteina poročajo: Major Demant, ki operira proti oddelku Hertzoja, je pri Fauresmithu ujel 11 Burov. 234 Burov v Vinburgu, Vrede in Harrysmith je priseglo zvestobo. Seveda so bili ti Buri ujeti, ranjeni, potem starci, dečki in ženske! Polkovnik Crabbe pa je imel 15. t. m. s Scheepersom bitko pri Dekertskraalu, blizu Ladysmitha. Burov je bilo 200. Imeli so koncem boja 11 ranjencev ter se umaknili proti vshodu. Zanimivo je v teh poročilih dejstvo, da so se prav 15. t. m., ko bi bili morali vsi Buri odložiti svoje orožje, vršile na raznih krajih bitke in praske.

Dopisi.

Iz Št. Vida nad Ljubljano, 15. septembra. (Na naslov g. župana Belca.) Vsled Vaše izjave v »Slovenec« z dne 8. septembra št. 206 Vas jaz kot v tem slučaju prizadeta oseba vprašam: Čegavo je bilo tisto žganje, katerega sva z g. revidentom ter z jednim dacarjem dne 12. marca 1898 v Vaši spodnji skriti kleti našli? Našli smo: 1 steklenico s 14 litri — z 42% žganja, 1 steklenico s 15 litri — z 43% žganja, 1 sod z 51 litri — z 44% žganja, 1 steklenico z 8 litri — z 46% žganja, 1 steklenico z 22 litri — z 47% žganja, 1 steklenico s 46 litri — z 48% žganja, 1 steklenico z 28 litri — z 49% žganja, 1 steklenico z 21 litri — s 50% žganja, 1 steklenico s 15 litri — z 51% žganja, 1 steklenico z 9 litri — s 53% žganja, 1 steklenico z 1 litrom — s 60% žganja. Skup 230 litrov s 10.826% žganja.

Čegav je bil denar, s katerim je Vaš oče kazen plačal radi tega žganja? Ali ne daste Bogu, kar je božjega, deželi pa tudi, kar je deželnega? Kaj tacega bi si človek pač ne bil mislil o Vaši hiši. G. Belec, ali mar mislite s svojo izjavo celi svet preslepiti, da na zadnje še to res ni bilo, kar je uradno izkazano, ter mene, ki sem bil itak zaradi Vašega tiho tapstva močno na poštenju in premoženju prizadet, na laž spraviti? Ne pojde, gosp. Belec! Marsikatera grenka ura je prišla na ta ali drugi način za-me zaradi tega, toda jaz sem vse pretrpel. Še pred kratkim sem slišal, o čem sem bil tudi sam prepričan, da ste Vi močno vplivali, da smo v dobro znani pravdni sosedni aferi lepe denarje advokatom znosili, in to menda

zato, ker ste mislili, »dajmo ga, da bo nam izpred očij zginil«. Toda, hvala Bogu, stvar se ni posrečila, in to menda vse radi tega prokletega »kontrobanta«. Gosp. Belec, ali sem bil mar jaz vzrok? Ali sva imela midva kakšno zvezo glede tiho-tapstva? In ni to sramota za Vas kot župana itd., da greste potem šele 1000 K zapisati in obljubovati, kdor Vam dokaže, da je bilo to res? Ali mar mislite celi svet za norca imeti? Vsaka ima svojo mejo, ali se niste vpričo mene in g. revidenta izrazili, da bi rajši dali 1000 gld., kakor pa da se je pri Vas zalotilo tiho-tapstvo? In potem tajite? Opravičujte se, kakor hočete, da niste za to nič vedeli, ali da Vas ni bilo doma — vse zastoni! Ako sami sebi nočete verjeti, se lahko vsak dan pri g. nadzorniku same deželne naklade v Ljubljani prepričate, ker take stvari so dobro shranjene. Torej, g. Belec, le na dan s tistimi razpisanimi 1000 kronami, saj provzročene škode bi tako še ne imel povrnjene, kar se pa ne bo tukaj povrnilo, tam bo prepozno.

Anton Debeljak.

Občinski svet ljubljanski.

V Ljubljani 17. septembra.

Seji je predsedoval župan Hribar. Overovateljema zapisnika sta bila imenovana obč. svetnika Prosenc in Senekovič.

Župan se je v toplih besedah spominjal umrlih dr. Keesbacherja in Antona Kleina, ki sta bila oba dolgo let člana občinskega sveta, in katerima je župan dal položiti na krsto venca. V znak sočaljja so občinski svetniki vstali raz sedežev.

Dalje je župan prečital vladni dopis v zadevi kolodvorskega vprašanja. Iz tega dopisa je razvidno, da je ministrstvo naročilo južni železnici sestaviti na podlagi generalnega načrta potrebne detajlne načrte in sicer čim prej mogoče, na kar se izvrši politični obhod. Upati je, da se s tem naredi konec nesmiselnih govorici, ki jo širijo nasprotniki mestne uprave po Ljubljani, da prezidave kolodvora ne bo nihče učakal. Vladni dopis kaže, da se najkasneje čez eno leto začne to važno delo.

Po poročilu mestnega komisarja Semena se je mestni občini dalo stavbno dovoljenje za zgradbo premogovega skladišča na dvorišču elektrarniške centrale v Slomškovi ulici.

O 564 prošnjah za sprejem v občinsko zvezo na podstavi domovinskega zakona iz leta 1896. je poročal magistratni ravnatelj Vončina. 7 prošelj je bilo odbitih, vsem ostalim prošnjikom je bilo priznано domovinstvo v občini ljubljanski.

Po poročilu obč. svet. Svetka se je Uršuli Premkovi priznala postavna pokojnina in dovolila posmrtna četrt, ter se je sklenilo sistemizovati službo pisarniškega kancelista s prejemki VI. činovnega razreda. Ta uradnik se potrebuje za vodstvo občinske matice.

Po poročilu obč. svet. Plantana je bil v upravni odbor mestne hranilnice izvoljen trgovec g. Alojzij Lilleg.

Po poročilu obč. svet. Terdine se je dovolilo 1878 K kot prispevek za napravo ograje ob enem delu Bleiweisove ceste, ki meji ob I. Gorupov svet in se je sklenilo nakupiti barako ob protestantski cerkvi za 600 K ter podreti barako, ki kazi vso ulico.

Po poročilu obč. svet. Svetka se je po daljši debati sklenilo prodati nekdanj Kozakov svet na Sv. Petra cesti Ani Regalijeji za kupnino 1600 K s pogojem, da se svet zazida tekom dveh let, in da se napravi taka ograja, kakor jo želi magistrat.

Isti poročevalec je tudi poročal o kreditu za napravo uličnih in hišnih tablic. Dovolilo se je 1900 K. Ker bodo hišne tablice morali hišni posestniki plačati, se bo velik del te svote vrnil občini.

Stavbni adjunkt Zemljič je poročal o napravi solčnih plahit pri mestni jubijski ubožnici. Dovolilo se je 1170 K.

Podžupan dr. vit. Bleiweis je poročal o prošnjah prebivalcev Franciškankega in Šentjakobskega okraja, da bi se trgovina z živili prestavila na Kongresni oziroma Šentjakovski trg. Poročevalec je obširno pojasnil celo zadevo in predlagal,

naj za sedaj provizorično ostane vse tako, kakor je magistrat uredil, in sicer dokler se ne napravijo tržnice.

Obč. svet. Tosti se je zavzemal za premostitev trga v Šentjakovski okraj in predlagal, naj se vsa zadeva vrne odseku, da v prihodnji seji poroča.

Obč. svet. dr. Tavčar je priznal, da je v zahtevi, naj se razdeli trg, mnogo pametnega. Ker se bo le storil provizorični sklep, neče o tej zadevi govoriti, pač pa nekaj drugega. Danes je prišlo v javnost, da je po izkazu kmetijsko-kemičnega preskušališča polovica vsega mleka pokvarjena. To razkritje kaže, da si je naša katoliška okolica prisvojila lastnosti, ki jo imajo katoliški politiki. Mesto smetane in mleka se prodaja voda in moka. Prosim g. župana, naj tej izvenredni slepariji posveti vso pozornost.

Župan Hribar je izjavil, da se je tudi doslej mleko preiskovalo, in da je bilo mnogo mlekaric kaznovanih, odeslej pa se bo še strožje postopalo.

Obč. svet. Terdina je podpiral Tostijev predlog, na kar je še odgovarjal poročevalec. Ko je ta govoril o tržnici, je nekdo na galeriji zakričal »pereat«. (Obč. svet. Lenčeta: To si je naročil! Razburjenost meje obč. svetniki). Župan je klicatelj na galeriji ostro pogrjal.

Pri glasovanju je bil sprejet odsek predlog, dočim bi se bila gotovo vsa stvar vrnila odseku, da ni klicatelj z galerije razžalil vsega obč. sveta.

Po poročilu podžupana dr. vit. Bleiweisa so se odobrila nemška imena nekaterih ulic, in se je odobril računski sklep mestne klavnice za l. 1900. Glavnica, ki je investirana, se je obrestovala s 5 1/2 %.

Koncem seje je obč. svet. Tosti pozval obč. svet. Lenčeta, naj mu dokaže, da si je naročil kakega klicatelja na galeriji, češ, da sicer takoj odloži mandat, ker se čuti po Lenčetovem mejklicu razžaljenega.

Župan je naredil temu konec z izjavo, da omenjenega Lenčetovega mejklica ni slišal, sicer pa da so po obč. redu koncem seje dopustne samo interpelacije in nič drugega.

Sledila je potem tajna seja, v kateri so se rešile neke personalne zadeve.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 18. septembra.

— **Jutri vsi na krov!** Krvava žalitev volilcev, obsežena v kandidaturi Kregarja, škofovim hlapcem še ne zadošča. Sedaj so začeli celo agitirati za tega svojega vrednega druga in pa za znane »Krucifixbeisserja« Pollaka. Včeraj so preplavili napredne volilce s pamfletom, glede katerega se po mestu po pravici sodi, da se je moral roditi na Studencu. Človek normalnih možgan bi namreč nikdar ne mogel nakopičiti na dveh tiskanih straneh toliko budalosti. Zategadelj se tudi s tem papirjem podrobneje ne bomo bavili, zakaj z očitnim norcem se ne moremo boriti. Pač pa je treba jutrišnjim dan jasno in glasno pokazati našim ožindranim klerikalcem, da je nekaj razlike med zavednimi ljubljanskimi volilci in pa tisto ubogo volilno živino, katero so zajahali Jaklič in Brejci. Napredni volilci, zato torej jutri vsi na volišče in z glasovnicov rokajte jedino primeren odgovor farovski predrznosti, ki se drzne trkati celo žena vrata bele Ljubljane.

— **Osebnosti.** Dež. predsednik baron Hein je popolnoma ozdravel in je včeraj zopet prevzel vodstvo dež. vlade. — Sodni pristav v Šoštanju gospod dr. Watzulik je premeščen v Ptuj. Avskultant g. I. Kozina v Novem mestu je imenovan sodnim pristavom za graški višjesodni okraj. — Gosp. profesor dr. K. Glaser, stalno upokojen kot profesor tržaške drž. gimnazije, se preseli stalno v Gradec.

— **Klerikalni shod v Kamniku.** V nedeljo so klerikalci imeli v Kamniku pri zaprtih vratih samo na svoje somišljenike omejen shod, pri katerem sta čestilec Najsvetejšega dr. Brejca in župnik Špendal, ki je

v skupini Kamnik Tržič-Radovljica po milosti dr. Šusteršiča kandidat za poslanstvo. Brejce se je zaletaval v dr. Tavčarja in v napredno stranko ter na debelo hvalil duhovnike, ker so ti njegovi reditelji in priganjači. Naravno je, da jih javno poveljuje, kar ga pa sicer ne ženi, da celo Najsvetejšega javno zaničuje. Tudi bankrotno gospodarsko organizacijo je hvalil in mi se le čudimo, da ni Kamničanom obljubil konsuma. Značilno v njegovem govoru je bilo le to, da je obljubil, skrbeti (ali s Šusteršičem?), da se razdobi moč dr. Tavčarja v lastni stranki!! Ti uboga reva! Govor kandidata Špendala je bil tako plitev, da že dolgo ni bilo kaj tako plitvega čitati. Mož je imel pogum izreči, da je za podaljšanje železnice od Kamnika na Velenje. Menda si je mislil, da so Kamničanje že pozabili, na kako nečuten način je klerikalna stranka hotela oškoditi mesto Kamnik, da je klerikalna stranka nasetovala v drž. zboru, naj se spelje železniška zveza ne v Kamnik, ampak na Domžale in da so napredni poslanci ta iz hudobnosti in škodoželjnosti izvirajoči naklep prepredili. Tudi je imel župnik Špendal pogum farbat volilce, da preskrbi Kamniku kako srednjo šolo. Resnica je, da bi Kamnik zaslužil kak višji učni zavod, ali kaj, ko bodoča škofova gimnazija v Št. Vidu grozi oškodovati še gimnazijo v Kranju in se bodo za škofov zavod lovili učenci po celi Gorenjski, tako da za druga mesta ne bo dosti ostalo. Prepričani smo, da bodo zavedni kamniški meščanje dali jutri na provokatorične predrznosti dr. Brejca in župnika Špendala primeren odgovor.

— **25 jih želi.** Na klerikalnem shodu v Kamniku je tržički župnik Špendal sijajno doprinesel dokaz, da bi bil vreden tovariš bloškemu Drobniču. Spominjal se je tudi na to, da je leta 1870. pomagal ces. svetniku Murniku do zmage, češ, da je on tedaj Kamničanom posodil 7 glasov, ter patetično vzkliknil: »Kamničanje, dajte mi jih v četrtek 25. — Gospod župnik, teh 25 Vam bomo radi dali, samo — bolelo bo, in se bojimo, da potem še sedeti ne bote mogli.

— **Volitev v dolenjskih mestih.** Obrtna zadruga v Novem mestu, ki se je osmešila pred vsem svetom s tem, da se je zaprodala klerikalcem, hotela je za »svojega« kandidata Košička pridobiti tudi obrtnike v drugih dolenjskih mestih. Košiček in njegovi tovariši so pač mislili, da stoje obrtniki v drugih mestih tudi na tako nizkem nivô-u, kakor oni sami, in s tem so si nakopali največjo blamažo. Kak odgovor so jim dali metliški in črnomaljski obrtniki, ki že znano. Novomeška zadruga se je obrnila tudi v Krško. Pisala je tja: »Pri nas je polovica za Košička; kako je pri Vas?« Krška zadruga je odgovorila: »Pri so nas vsi za dr. Tavčarja, ker polovičarjev ne maramo«. To je bil moški odgovor, ki si ga bodo Košiček in njegova »klapa« zapomnili.

— **Volitve delegatov v bolniško blagajnico** s strani delojemalcev se vrši v nedeljo, 22. septembra in 29. septembra. Klerikalni agitatorji delajo z vso silo, zato je nujno potreba, da se zga-nejo tudi somišljeniki narodno-napredne stranke. Socijalni demokratje bodo delali za svoje kandidate. Ako pridejo vsi delojemalci narodno-napredne stranke, dobimo zmago. Kakor znano, so bile te volitve radi nepravilnostij razveljavljene in se morajo zatorej vršiti iznova. I. mestni šolski del voli 22. t. m. od 9—11 dopoludne 13 delegatov. II. šentjakovski in V. predkrajni del volita 29. t. m. od 9—11 dopoludne 12 delegatov. Vsi trije okraji volijo v blagajniški pisarni. III. dvorni oddelek voli v nedeljo 22. t. m. od 8—11 dopoludne in IV. kolodvorski del 29. t. m. od 8—11 dopoludne. Oba okraja volita v »Katoliškem domu« 106 delegatov. VI. vodmatski del voli od 8—9. dopoludne v šentpeterski šoli 1 delegata. I. III. in VI. mestni oddelek volijo v nedeljo, 22. septembra, II. IV. in V. pa v nedeljo, 29. septembra ob označenih urah in lokalih. Somišljeniki, storite vse, da zmagamo to pot!

— **Tržaški škof Šterk**, ki je včeraj umrl, je bil rojen 28. novembra l. 1826. v Voloski. Dosegel je torej starost 74 let. Mašnik je postal leta 1853, kanonik v Trstu l. 1880, leta 1894. pa škof v Trstu.

V časih narodnega preporeda je bil pokojnik tudi deželni poslanec hrvatske stranke. Kot škof je imel jako težko stališče. Ne dvomimo sicer, da je imel dobro voljo, biti Slovence pravichen, tudi pokazal je zdaj in zdaj to dobro voljo, ali časih je tudi morda vsled pritiska od zgoraj in proti svojemu boljšemu prepričanju storil ukrepe, s katerimi je slovenstvo v Trstu hudo zadel.

— **Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko** ima v četrtek, dne 19. septembra 1901 ob 2. uri popoldne v magistratni dvorani javno sejo z naslednjim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnje seje. 2. Naznanila predsedstva. 3. Volitev zborničnega podpredsednika. 4. Poročila o prošnji mestnega magistrata ljubljanskega za prispevek za tretjo obrtno pripravljalnico; 5. o zborničnem prispevku za obrtno nadaljevalno šolo v Jesenicah; 6. o zborničnem prispevku za obrtno nadaljevalno šolo na Bledu; 7. o zborničnem računskem zaključku za l. 1900; 8. o podpori c. kr. tehnološkemu obrtnemu muzeju; 9. o načrtu zakona o ustanovitvi stavbeniških zbornic; 10. o vprašanju, če je kruh prištevati predmetom vsakdanjega užitka v § 60 al. 2, o. r. in o dopustnosti prodaje kruha od kraja do kraja; 11. o vlogi neke tukajšnje tvrdke glede dostavljanja in pobiranja pisem v Ljubljani, v zimskem času; 12. o reviziji zborničnega volilnega reda; 13. o izjavi, ki jo je podati c. kr. trgovskemu ministru glede obrtnopravnega značaja izdelovanja mehov; 14. o obrtnih pravicah trgovcev s steklom in podobami; 15. o prošnji D. H. za tiskarsko koncesijo.

— **Družba sv. Cirila in Metoda** je imela svojo 134. vodstveno sejo dne 5. septembra t. l. v družbinih prostorih »Narodnega doma«. Navzoči: Tomo Zupan (prvomestnik), dr. Dragotin vitez Bleiweis Trsteniški, Martin Petelin (blagajnik), Luka Svetec (podpredsednik) in Dragotin Žagar. Svojo odsotnost je opravičil vodstveni ud dr. Ivan Svetina. — Prvomestnik otvori ob 3. uri popoldne sejo ter posebno pozdravlja novovstoplega vodstvenega uda Dragotina Žagarja. Sprejelo se je soglasno, naj se naprosijo podružnice, da v zmislu §. 10. družbinih pravil pošiljajo vse svoje dohodke, bodisi nabrane pri članih ali pa pri podružničnih veseliceh, družbinemu vodstvu. To je bila že koj začetkom družbinega delovanja taka šega. Omeniti se pa mora, da se sedaj ta v družbinih pravilih §. 3. in 10. utrjena šega tuintam prekršuje in takim načinom občutno zavira glavne družbe poslovanje. Blagajnik je izkazal od 1. januarja do 5. septembra t. l. razhodkov 27.220.55 K, dohodkov 26.159.51 K; torej 1061.04 K primanjkljaja. Ko se sprejmo nekatere premembe učnega osobja na družbinih šolskih zavodih ter vzemo kurenije na znanje, zaključki prvomestnik sejo ob 5. uri popoldne.

— **Otvoritev novega cesar Franc Jožefovega mostu.** Od najmerodajnejše strani se nam poroča, da se cesar Franc Jožefov most dne 4. oktobra t. l. izroči javnemu prometu. »Slovenčev« poročilo, da se to zgodi šele prihodnjo spomlad, je zlobna, kar na celom izmišljena laž, ki dela vso čast šepastemu uradniku in znanemu zelenemu sotrudniku tega lista. Neumljivo nam je pa, da uradni list, ki bi se bil o stvari lahko poučil na pristojnem mestu, zajema svoje informacije iz »Slovenca«.

— **Surov napad.** V Kolovratu, v sodnem okraju litijškem, je 7 fantov s kamni in s poleni napadlo iz cerkve vračajoče se ljudstvo. Nekateri teh fantov so ljudem grozili z nožmi in nanje streljali iz revolverjev. Napadenci so večinoma zbežali v gozd in po ovinkih šli na svoja domovanja. Kolovrat je strogo klerikalna vas, katere »liberalna« sodrga in njeno časopisje ni moglo okužiti, ker tam ni nobenega liberalca in ne hodi tja ne en iztis »Slov. Naroda« ali »Rodoljuba«. Kolovrat je »katoliško-naroden« skoz in skoz — zato pa se ni čuditi, da se zgodil tako surov, uprav tolovajski napad. Katoliško narodnjaštvo v zvezi z divjim ščuvanjem duhovščine rodi lepe sadove!

— **Tri milijone uši.** Piše se nam: S kako nečuvno sleparijo in nesram-

nostjo se je vršila volilna borba na Notranjem, priča sledeča epizoda: Iz Vrbovega je prišel kmet v Il. Bistrico v gostilno. Razume se samo ob sebi, da je sedel med samimi liberalci, kajti v Il. Bistrici je bilo oddanih 62 glasov proti dvema za obče nam priljubljenega gosp. Ambrožiča in gosp. Arkota. Dotični kmet iz Vrbovega je fanatičen klerikalec. Srdito je tolkel ob mizo in klet prav po krščansko: »Vi ste hudiči, vi liberalci, strela... Naš Fronc (kapelan Oranič) so drug mož, primojduška...« — »Pa kaj so vam dali vaš Fronc,« oglasil se je nekdo. — »Kaj, gromska strela,« rentalil je klerikalec, jezno vstal in sebe tolkel na prsa. »Naš Fronc so nam dali besedo, da dobimo za »gvišno« tri milijone goldinarjev, — a, vi hudiči, liberalci, ne dobite nič, trikrat nič...« »Tri milijone uši,« oglasil se je nekdo izmed gostov. Splošen smeh je sledil tej opazki, a kmet se ni dal motiti in razbijal v enomer po mizi. »Kaj boste vi! Mi jih pa le dobimo, mi — krilokalci.« Seveda so se gostje še bolj smejali, a kmet je pripoznal, da so klérikalci — krilokalci na izsušenem telesu našega zapeljanega kmetskega ljudstva.

— **Prepir na grobu.** Po vseh nemških listih kroži poročilo o škandaloznem slučaju, ki se je primeril v Št. Janžu pri Slovenjem gradu. Tam je umrla soproga nadučitelja g. Srahotnika, 28. avgusta je bil njen pogreb. Ta pogreb so vodili trije duhovniki: župnik Srahotnik (nadučiteljev brat), župnik iz Št. Petra in domači župnik iz Št. Janža. Ti trije duhovniki so se že pred pogrebom do dobra napili. V hiši žalosti, tik sobe, kjer je ležala pokojnica, so se ti trije duhovniki tako čudno zabavali, da je eden izmed njih imel krvavo roko in s krvjo zamazano štolo, ko se je začel pomikati sprevod. Pri pogrebu so ti duhovniki stopali z negotovimi koraki in peli tako grozovito, da so se ljudje smejali. Na grobu se je unel mej njimi prepir, kdo da bo govoril. Domači župnik je hotel prvi govoriti, a župnik Srahotnik se je upiral, češ »Ti znaš en d...«. Na to sta oba začela vpiti, a končno je zmagal Srahotnik, ki je začel svoj nagrobni govor z lepimi besedami »Ko ti, moja Micka, ne znaš govoriti, bom pa jaz zate govoril«. Tretji župnik je bil mej tem odšel od groba, to isto je storila sestra župnika Srahotnika. Ko je bil govor končan, je župnik Srahotnik pozabil na blagoslov. Ko ga je drugi župnik na to opozoril, je dejal »Če misliš, naj pa bo«. Po zvršenem opraviilu je župnik katic 20 korakov od groba slekel mašno obleko, jo dal cerkovniku in šel h gostilni, kjer je bilo vse polno ljudi, ter tam zija v te radovedneže. Mnogi so se mu smejali, drugi pa so odšli, da bi jim ne bilo treba gledati tega škandala. Veliko nevoljo je obudilo tudi to, da so umrlo nadučiteljevo soprogo pokopali v tisti grob, v katerem počiva prva nadučiteljeva žena. Okrog jame so ležali ostanke krste in kosti prve žene in so se otroci prve žene zgražali, videvši ostanke svoje matere. O pijeteta!

— **Na ekspertni akademiji c. kr. trgovskega muzeja na Dunaju** se bodo redni slušatelji vpisovali za novo šolsko leto od 20. do 26. septembra t. l., izredni slušatelji pa v četrtek dne 26. septembra. Zapisek predavanj se dobi zastoj.

— **Učiteljske vesti.** Na štirirazrednici v Zagorju ob Savi so provizorično nastavljeni g. Ivan Levstik iz Krškega, gđ. Ida Gherbaz iz Toplice pri Zagorju in gđ. Marija Hecking iz Št. Vida pri Zatičini.

— **V Biljah na Vipavskem** je umrl g. Matevž Saunig, veleposestnik, znamenit obrtnik in člen upravnega sveta vipavske železnice, v starosti 63 let.

— **Gojenci in učitelji vinarske šole v Kreamu na Nižavstrijemskem,** dospejo nocoj, dne 18. t. m., v Krško. Jutri in v petek si bodo ogledovali regenerirane vinograde in druge trtne nasade v krškem, kostanjeviškem in novomeškem sodnem okraju. V petek pridejo v Ljubljano in v soboto zjutraj se podajo v Vipavo.

— **Nesreča ali samomor?** Pred nekaj dnevi je županstvo v Krki dobilo obvestilo, da so ljudje ob potoku Krka našli klobuk in dežnik mlinarja Travnika iz Vel. Globokega pri Ambrusu. Mož je bržčas padel s skale v vodo in utonil, truplo pa je močno narasli potok odnesel.

— **Slabo mleko.** Včeraj omenjeno pojasnilo ravnatelja kmetijsko-kemičnega preskuševališča gosp. dr. Kramerja glede mleka, da je namreč polovica v Ljubljano pripeljanega mleka ponarejena in torej zdravju škodljiva, je v vseh krogih ljubljanskega prebivalstva obudila največjo senzacijo. Gosp. dr. Tavčar je še v sinočnji seji obč. sveta sprožil to stvar in je g. župan Hribar obljubil najstrožjo kontrolo in ostro postopanje proti vsem tistim, ki uvažajo ponarejeno mleko v mesto. Umeje se ob sebi, da mestni organi ne morejo vsak dan preiskati vsega mleka, kar se ga pripelje v Ljubljano, in zato je želeli, da gre občinstvo magistratnim organom kolikor mogoče na roko in da naznani vsak slučaj, v katerem je za svoj dobri denar dobilo ponarejeno mleko. Samo na ta način se bo dalo, če ne zatrepi pa vsaj omejiti sleparjenje s ponarejenim mlekom, ki je zdravju sploh škodljivo in s katerim se zlasti otroci takorekoč zastrupljajo.

— **Roparski napad.** Danes ponoči sta dva »vandrovca« na državni cesti v Raskovcu napadla mesarskega pomočnika Franca Travnika iz Sp. Logateca in ga oropala. Traven je imel samo tri krome pri sebi.

— **Nezgodna na električni cestni železnici.** Danes dopoldne sta na električni cestni železnici na Zaloški cesti vozila dva električna vozova drug za drugim. Ker je prvi voz obstal, je voznik zadnjega voza, ki je bil na to pripravljen, mesto da bi zavrl, še odprl električni tok in tako z vso silo zadel v prvi voz. Zavrv in motor na zadnjem vozu sta bila poškodovana, tudi šipe so se razbile. Sprevednika Rudolfa Lorberja je vrglo v okno tako, da se je po obrazu močno obrezal. — Na isti cesti so ponoči neznan zlikovci položili debelo kamenje na relse. Voznik ni tega opazil in je zadel z vozom v kamenje; vsled česar se je motor znatno poškodoval. — Na Dunajski cesti je včeraj popoldne neka branjevka pripeljala iz hiše št. 11 ročni voziček na tir električne železnice. V tem hipu je privozil električni voz in zadel v voziček in vrgel branjevko ob steno. Ženska se je pri padcu poškodovala.

— **Lestev na glavo padla** je 12letnemu Jakobu Selanu, ko se je na dvorišču na Ambroževem trgu štev. 7 igral. Bil je na glavi ranjen.

— **Na relse električne železnice** je dal neki 12letni šolski učenec na Karlovski cesti kos železa. Voznik je to pravočasno opazil in ustavil voz, ki bi bil sicer lahko skočil s tira.

— **Tatvina.** Zasebnici Mariji Krajnerjevi na Sv. Petra cesti št. 82 je bilo iz drvarnice pokradenega več perila. Tat je neznan.

— **Izgubljene reči.** Na poti od Kolodvorskih ulic po sv. Petra cesti in po Špitalskih ulicah do Mestnega trga je izgubila neka dama denarnico s 130 kronami. — Na poti od Zaloške ceste do Stare poti je izgubil neki stolar srebrno verižico.

— **Zakaj je umrl Mac Kinley?** Zdravniki, ki so Mac Kinleya obducirali, so dognali, da je predsednik umrl radi vnetja želodca. Vnetje pa je povzročila kroglija. Ranjena je bila tudi ledica. Kirurški ali medicinski napaka se ni napravila nobena. S tem je čast ameriških zdravnikov rešena. Očitno se jim je namreč, da so oni zakrivali smrt Mac Kinleya, ker so mu dali prezgodaj jesti in napačna zdravila.

— **Za oslovo senco.** V Gradcu se je pravdal nedavno trgovski potnik Karol pl. Rotauscher radi — trinajstih vinarjev. Tožil je privatno učiteljico A. Lerch, s katero je imel skupno kuhinjo, da mu je ukradla sladkorja v vrednosti enega vinarja, nadalje za 8 vinarjev juhe, za 2 vinarja drv in za 2 vinarja pražene krompirja. Obtoženka je bila oproščena, ker Rotauscher ni mogel dokazati, da je navedene stvari res vzela.

— **Hamletov grob.** Neki podjeten gostilničar odkril je pri danskem mestecu Elseneuru Hamletov grob, dasi Nemci smatrajo Hamleta za basensko osebo. Nad grobom je spomenik in okoli velik kup kamenja, Angleži trumoma romajo gledat Hamletov grob, vsak si vzame kamen za spomin s Hamletovega groba, seveda za majhno takso za mestno blagajnico, mesto pa za to skrbi, da kamnov pri spomeniku ne zmanjkuje.

Telefonska in brzojavna poročila.

Idrija 18. septembra. Klerikalci in socialisti so sklenili koalicijo proti dr. Majaronu. Agitacija od obeh strani je divja. Idrija ne pomni takega. Nocoj bodo trije shodi.

Praga 18. septembra. Konservativni veleposestniki so sklenili, prepustiti nemškoliberalnim veleposestnikom 21 deželnozborskih mandatov. »Politik« javlja, da sta vsled tega princ Friderik Schwarzenberg in grof Czernin sklenila, da več ne kandidirata v deželni zbor.

Lvov 18. septembra. »Przegľad« javlja, da postane grof Andrej Potocki deželni maršal gališki.

Pariz 18. septembra. Ob 10. uri dopoldne so topovi v Dunkerque-u naznanili, da je rusko brodoge prišlo v francosko vodovje, in da sta se sestali »Standard«, s katerim se vozi ruski car, in ladja, s katero se vozi prezident Loubet.

Berolin 18. septembra. Listi javljajo, da obišče cesar Viljem ruskega carja že v kratkem in sicer v Skiernewicah.

Novi York 18. septembra. Proces proti Csolgoszu radi umora prezidenta Mac Kinleya je določen na dan 23. t. m. Sodišče obravnava stvar kakor vsak drugi, čisto navadni umor, menda zato, da bi obravnava ne imela senzacionalnega značaja.

Darila.

Upravištvu našega lista so poslali: Za družbo sv. Cirila in Metoda. Gospod Janko Leban, nadučitelj v Trebelnem, 5 kron. — Gospica Franjica Majzeljeva v Belicerkvi 6 kron 12 vin, darovala družba novomeških liberalcev pod geslom: »Vremena Kranjcem bodo se zjasnila!« — Gospod Janko Leban, nadučitelj v Trebelnem, 2 kroni 50 vin.

Stavil s kapelanom sem pet kron: »Narod volil bo — Šetino« — Stavilo pa dobil je on — Pol za »družbo« dava, pol za — vino! Skupaj 13 kron 62 vin. — Živeli! Za Prešernov spomenik. »Zagorski Sokol« 100 kron, kot del kazenske poravnave Jerin contra Morscher. — Hvala!

Za prebivalce mest, uradnike i. t. d. Protih tezkotam prebavljenja in vsem nasledkom mnogega sedenja in napornega duševnega dela je uprav neobhodno potrebno domače zdravilo pristni »Moll-ov Seidlitz-prašek«, ker vpliva na prebavljenje trajno in uravnovadno ter ima olajševalen in topilen učinek. Škatljica velja 2 K. Po poštnem povzetju razpošilja to zdravilo vsak dan lekar A. MOLL, c. in kr. dvorni zalagatelj, na DUNAJU, Tuchlauben 9. V lekarnah na deželi je izrecno zahtevati MOLL-ov preparat, zaznamovan z varnostno znamko in podpisom. 3 (2-13)

Umrli so v Ljubljani:

Dne 13. septembra: Josip Kunej, delavčev sin, 5 mes. Mestni trg št. 3, legar.
Dne 14. septembra: Alojzij Ravnikar, prevoznikov sin, 4¹/₂ leta, Rimska cesta št. 5, ošpice.
Dne 16. septembra: Stanislav Zaletel, paznikov sin, 1 dan, Ulice na Grad št. 45, življenske slabosti. — Marija Ravnikar, posestnikova hči, 2 leti, Rimska cesta št. 5, davica.
V deželni bolnici:
Dne 11. septembra: Mihael Dvorč, hlapec, 42 let, pobo.

Tinktura zoper kurja očesa

— gotovo najboljšo sredstvo — za hitro odpravo kurjih očes, trde kože itd. Stekleničica z rabilnim navodom 25 kr. Dobiva se v (27-37) deželni lekarni »pri Mariji Pomagaj« M. Leustek-a v Ljubljani.

Zahvala.

Del. pevsko društvo »Naprej« se tem potom vsem cenjenim darovateljem lepih dobitev k veselici dne 15. septembra kar najiskrenejše zahvaljuje ter se priporoča i v nadaljnjo podporo.

V Ljubljani, dne 18. septembra 1901. (2035) **Odbor.**

Meteorologično poročilo.

Vlita nad morjem 506.2 m. Srednji srčni tlak 786.0 mm.

Sept.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo	Močina v 48 urah
17.	9. zvečer	735.9	13.0 sl. szahod	jasno		1.6 mm.
18.	7. zjutraj	735.9	11.0 sl. svzhod del. jasno			
	12. popol.	735.8	21.9 sl. zahod skoro jas.			

Srednja včerašnja temperatura 13.0°, normale: 14.6°.

Dunajska borza

dne 17. septembra 1900.

Skupni državni dolg v notah	98.30
Skupni državni dolg v srebru	98.25
Avstrijska zlata renta	118.80
Avstrijska kronska renta 4%	95.55
Ogrska zlata renta 4%	118.45
Ogrska kronska renta 4%	92.40
Avstro-ogrsko bančne delnice	1820 —
Kreditne delnice	617.75
London vista	239.22 ¹ / ₂
Nemški državni bankovci za 100 mark.	117.10
20 mark	23.40
50 frankov	19.00 ¹ / ₂
Italijanski bankovci	91.50
C. kr. cekini	11.32

Pod Trančo št. 2.

38 Veliko zalogo

klobukov

prilporeča J. Soklič.

Pod Trančo št. 2.

A. KUNST

Ljubljana, Židovske ulice štev. 4.

Velika zaloga obuval

lastnega izdelka za dame, gospode in otroke je vedno na izbero.

Vsakeršna naročila izvršujejo se točno in po nizki ceni. Vse mere se shranjujejo in zaznamenujejo. Pri zunanjih naročilih blagovili naj se vzorec vposlati. 38

Josip Reich

likanje sukna, barvarija in kemična spiralnica

Poljanski nasip — Ozke ulice št. 4

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Postrežba točna. — Cene nizke.

Avgust Repič, sodar

Ljubljana, Kollizejske ulice štev. 16 (v Trnovem)

izdeluje, prodaja in popravlja vsakovrstne sode

po najnižjih cenah. 38

Kupuje in prodaja staro vinsko posodo.

Dragotin Košak

* zlatar *

38 Ljubljana, Prešernove ulice št. 5, Velika zaloga

razne zlatnine in prstanov.

Popravila in vsa v mojo stroko spadajoča dela se ceno in točno izvršé.

Fran Detter

LJUBLJANA, Stari trg št. 1.

38 Prva in najstarejša zaloga šivalnih strojev.

Tu se dobivajo vsakovrstni kmetijski stroji. Posebno priporočam svoje izvrstne slamoreznice in mlatilnice, katere se dobivajo v zlati njih izbornosti ceno. — Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Ign. Fasching-a vdove

38 ključavničarstvo

Poljanski nasip št. 8 (Relchova hiša)

priporoča svojo bogato zalogo štedilnih ognjišč

najpriprostejših kakor tudi najfinejših, z zolto medjo ali mesingom montiranih za obklade s pečnicami ali kahlami. Popravljanja hitro in po ceni. Vnanja naročila se hitro izvršé.

Razglas.

Vsled sklepa c. kr. deželnega sodišča ljubljanskega kot konkurznega sodišča z dné 5. septembra 1901, oprav. šte. 4/1/50, prodati se ima **konkurzna masa Dragotina Lexandra**, bivšega brnjevca v Ljubljani, ter se bode iz iste prodalo **ofertnim** potom

- a) **blago**, nahajajoče se v prodajalnici v Kolodvorskih ulicah hiš. šte. 24 v Ljubljani, v cenilni vrednosti 1293 K 82 h
b) istotam nahajajoče se **pohištvo** kridatarjevo v sodn. cenilni vrednosti 162 » 50 »
c) **prodajalniška oprava**, cenjena na 270 K 30 h
skupaj v vrednosti 1726 K 62 h

Ponudbe morajo se staviti le za celo tu omenjeno maso v skupni vrednosti 1726 K 62 h, in sicer naj se **do 26. septembra t. l.** pošljejo na pisarno podpisane oskrbnika konkurzne mase ter naj se jim priloži 10% cele cenitvene vrednosti kot vadij.

Upniški odbor pridržuje si pravico, v ponudbah odločevati in eventualno odkloniti tudi najvišjo ponudbo, ali pa določiti narok za ustno licitacijo med offerenti samimi. Natančnejša pojasnila daje pisarna podpisanega oskrbnika konkurzne mase.

V Ljubljani, dné 16. septembra 1901.

Dr. Fr. Tekavčič l. r.,
oskrbnik konkurzne mase.

(2033)

Knjigarna Kleinmayr & Bamberg

v Ljubljani, Kongresni trg št. 2

priporoča svojo

popolno zalogo

vseh v tukajšnjih in v vnanjih učnih zavodih uvedenih

šolskih knjig

v najnovjših izdajah, broširanih in v močnem vezu po najnižjih cenah. (1902-5)

Katalogi o uvedenih učnih knjigah dobé se **zastonj**.

Učne knjige

za vse šole

in

vse druge šolske *
*** * * * ***
potrebščine

priporoča

L. Schwentner

knjigotržec v Ljubljani

Dvorski trg šte. 3.

(2202-3)

Od srede 18. septembra prodajalo se bo sledeče blago:

Rižast barhant	meter prej	18 krajcarjev	zdaj 10 krajcarjev
Modni »	» »	28 »	» 18 »
Flanelen barhant v ostankih	» »	45 »	» 25 »
Roba za damska oblačila	» »	32 »	» 19 »
Damski loden	» »	55 »	» 33 »
Damska volnina 120 cm široka	» »	110 »	» 48 »
Cotton	» »	25 »	» 17 »
Voile la la	» »	38 »	» 24 »
Bombažasto platno	» »	25 »	» 16 »
Polplatno	» »	38 »	» 24 »
» brez leska	» »	38 »	» 25 »
Blago za otirače, ubeljeno	» »	28 »	» 20 »
Zefir	» »	26 »	» 18 »
Oxford la la brez leska	» »	38 »	» 25 »
Svila za bluze	» »	160 »	» 95 »
Damski dežniki	komad »	350 »	» 190 »

Čipkaste zavese, najkrasnejših in najnovjših vzorcev, orientalske zavese, namizna oprava, svilnati in volneni šali 40 odst. pod normalno ceno.

Angleške volnene preproge 3 metre dolge 2 metra široke prej 35 gld. zdaj le 23 gld. Manjše primerno ceneje, ravno tako predloge k posteljam.

Flanelove bluze prej gld. 1:50 zdaj samo 85 kr. Vijagasti prami od 4 krajcarjev višje.

Za opremo za neveste, za gostilničarje in za domačo porabo izvanredna prilika k nakupu in to po najnižji ceni.

Čisti platneni namizni prti

» » prtiči

» » otirači

Za zelo znižane cene!!!

Čiste platnene plahte
Čisti platneni prtiči za steklenice
» » prtiči za kuhinjo
» » žepni robci
Čista platnena oprava za kavo
Čisto platno za perilo

Za zelo znižane cene!!!

Za damske šivilje:

Vrvice za krila la kvalitete v vseh barvah	prej 6 kr.	zdaj le 3 kr.
Sivkasto volneno platno	» 16 »	» 12 »
la la podšivni Croise	» 32 »	» 24 »
la listrov obšiv v vseh barvah	» 32 »	» 26 »

Za gospode:

Dežniki polsvilnati	komad prej gld.	3:50	zdaj le gld.	1:90
Zavratniki in petlje	» »	—28 »	» »	—19 »
» » »	» »	—50 »	» »	—29 »
Ovratniki	» »	—18 »	» »	—08 »
Manšete	za par »	—25 »	» »	—18 »
Naprsniki (Plastrons)	komad »	—25 »	» »	—15 »
Srajce za gospode la la	» »	1:50 »	» »	—98 »
Nogavice za gospode la la	par »	—50 »	» »	—20 »
Kammgarn-volna za gospode	meter »	2:50 »	» »	1:50 »
Loden za haveloke	» »	1:80 »	» »	1:— »
Gradl za hlače	» »	—50 »	» »	—35 »

Ako bi komu kupljeno blago ne ugajalo, se denar takoj vrne.

Ozrite se v razstavna okna in požurite se nakupiti si, česar potrebujete.

S spoštovanjem

Konrad Schumi

Ljubljana

Prešernove ulice šte. 1.

Vzorci se pošiljajo le na deželo s prvo pošto.

(2026-2)